



DEjavu

XIV. ÉVFOLYAM 1. SZÁM • 2025 NYÁR

A DEBRECENI EGYETEM ALUMNI MAGAZINJA



07.16. SZERDA

BSW ÉS A GANG · CO LEE · DEPRESSZIÓ · HIPERKARMA · HUNDRED SINS DJ SET

IVAN AND THE PARAZOL · L.L. JUNIOR · MANUEL · ROAD · SHAKALAB^{ITA}

36363 · AJSÁ LUNA · ANDALGÓ · ÁRNYÉKNYÚL · BALKAN VIP · BERETKA ÁDÁM
BÍRÓ OLIVÉR · BUTTERBROS · CIBI · DÁNIELFY · DREAM OF INSOMNIA · KERTEKALATT
KINOPUSKIN · LAZARVS · LIANA · MALAMO & FODOR · MENYHÁRT JENŐ &
GYENGE LAJOS · MIKEE MYKANIC · NAGY BOGI · NKS · NLP · OIEE · PÁL UTCAI FIÚK
PANNONIA ALLSTARS SKA ORCHESTRA · RIUS & THE BAND · SENA DAGADUB
SZIÁMI ANDFRIENDS · TOLDYUUSO · TORTUGA · VECSEI H. MIKLÓS ÉS A QJÚB
ANTHON · BØMBERA & KARTZHEIMER · BRICKLAKE · BUDAI · CØLDY & TRIBZ
DJ BÍRÓ · DJ BLCK · GAGA · GENGHIS · GINGERSHOT & ROZALINA · JOERJUNIOR
LOVING ARMS · MATEO & SPIRIT · MATEOSZ & AREES · NÁKSI · NÉMETI
RAGAZZO & MIDNIGHTCØOK · REGÁN LILI · REKT · RUSZALKA & LSD
SANFRANCISCOBEAT · STEPHEN · Ü999 & BRSZ



METAL-SHEET
A LEMEZBE ZÁRT ÉRTÉK

CAMPUS
FESTIVÁL

**DEBRECEN
NAGYERDŐ**

JOHN NEWMAN^{UK}

07.17. CSÜTÖRTÖK

TANKCSAPDA · BETON.HOFI · CARSON COMA

BIKINI · CSAKNEKEDKISLÁNY · GANXSTA ZOLEE ÉS A KARTEL ORIGINAL · IRIE MAFFIA 20 · KKEVIN
LEANDER KILLS · LORD · MIRROR GLIMPSE · PLATON KARATAEV · PUNNANY MASSIF · SUB BASS MONSTER
AMILOST^{NOR} · ANDROID + IMPACT · BIANKAHAIDU · BORDÓ SÁRKÁNY · BYPASS OF ANGER · CLOSURE · DJ BOOTSIE TRIÓ
ÉBERKÓMA · FISH! · FIÚK · GENTLY DA SPITTAH · HOLLYWOODOO · JULES WAR · KOLIBRI · L1 · LEUCTRA · LIL FRÁKK
LOS ORANGUTANES · LOWLANDERS · MARÓT VIKI ÉS A NOVA KULTÚRZENEKAR · NEONHAL · NÓVÉ SOMA &
IFJ. CSÓÓRI SÁNDOR · PALYA BEA & LISZTES JENŐ DUÓ · RIUS & THE BAND · SAYA NOÉ · SIXPACK · SOLÉRE
THE RIVERSIDE SOUL · TORNÓCZKY ALL ACCESS · WYRFARKAS
ANTIQUE · BÁRÁNY ATTILA · BLUE ADVANCE · COOKY · DIANA HASSAN · DRJ · DUE GIORNI · EULEN · HALF TO TWELVE
HAMVAI PG · KOLLÁR · KOÓSZ MILÁN · PIXA · MEDUZAH · BARNI B2B PÁFRÁNY · METZKER VIKTÓRIA · MIRMUR · MZPERX
NOEL & DANNY P. · PARALICH · PUREBEAT · SIKZTAH · T-MANIAK · TECHNOKOOL & KAMAFKA

THE CHAINSMOKERS^{USA}

07.18. PÉNTEK

HALOTT PÉNZ · BAGOSSY BROTHERS COMPANY · QUIMBY · THE DANDY WARHOLS^{USA}

30Y • ANALOG BALATON • AWS • BĚLGA • BLAHALOUISIANA • DELADAP^{AUT} • ESTI KORNĚL • JC STEWART^{UK}
LIFE OF AGONY^{USA} • MARGARET ISLAND • NECC PARTY • NILS HOFFMANN^{GER} • SISI • WELLHELLO

40DAYS · BONGOR · CSERIHANNA · DOMINIQA SAVAH · DOWN FOR WHATEVER · DYKEMA ZSÓFI · EGY5EGY · FRANKO
GÁJER BÁLINT · HANGÁCSI MÁRTON · HENN · HINTA LOW · JANET GRUBER · KALE LULUGYI · L.A. SUZI · LENKKE
LEUKÉMIA · MÁKLIKŐR · MOLNÁR TAMÁS · NÓTÁR MARY · OMEGA DIATRIBE · RÉZELEJE FANFÁROSOK · SÁRKÖZI DINA
SIERRA DELTA · SWIM SWIM NAKED · SZÉLMŰVES · TEMESI BLANKA · VILLÓ · WXLFLESS · ZUBOLY
AVIKA · BEST ABLAK · CHRISS RONSON · CHRISTOPHER · CRIMSON · DJ JUNIOR · LOTFI BEGI · MARON · METHA
MINUSZBALATON B2B TSUKIGUMOR · NEWIK · PALO CANTO · PETER MAKTO · RNS · ROUTE 8 · SOMAZED
WILLCOX · YAMINA · ZSUPIXTSHABEE

JASON DERULO ^{USA}

07.19. SZOMBAT

MAJKA · BYE ALEX ÉS A SLEPP · ELEFÁNT · PARNO GRASZT · FLUX PAVILION^{UK}

AUREVOIR · BEATRICE · EKHÖE · KORDA GYÖRGY ÉS BALÁZS KLÁRI · MEHRINGER · MOBY DICK · MORIONES
 OSSIAN · PÉTERFY BORI & LOVE BAND · SZŰCS KRISZTIÁN / KRÉZI SRÁC 25 · T. DANNY · VAD FRUTTIK
 BOYONGÓ · BRUNO & SPACC · COOLTOURSTAR · DUCKSHELL · FELSŐ TÍZEZER · FILO · GIRLFACTORY · GIRLHOOD
 HÁROMNEGYED · HÚVÖS · JAZZBOIS · KACAJ · KISBETŰS ÜNNEPNAPOK · KNOCKOUT · KRISTOAF · LEKVÁRHERCEG
 LÓCI JÁTSZIK · LOOPHIA · NANANA · NOIRA · ÓPERENTZIA · PONTEZ · SOVIET MONDAY · STONE SOBER · SUN CITY BRASS
 SZATMÁR BANDA · SZÓKE NIKOLETTA SINGS ELLA FITZGERALD · VINI · ZIAN JAZZ PLANET & JÉGER DOROTTYA · ZORALL
 ANTONYO · DIRTY ICE · DTNB. B2B THOMAS BORZA · DUBLIC · ENBÉBI · GEMCAMP · JAURI · KEYONE B2B SCHOMEY
 KRAMOLA · LEAD · LOVING ARMS · MADDOW · MIRRORMASK · NOSERVICE · PULLMAXX · SCHMIDT & ZSÍROS · STADIUM X

ART LIGET · CAMPUS KID & ART ZÓNA · CIVIL FALU · EGYETEM TÉR · ERDEI KEMPING · FÉNYMŰVÉSZET
IRODALMI ÉS SZÍNHÁZI PINCE · KILÁTÓ ÉS MÁSZÓFAL · KÖZBELEPŐ PONT · UTCASZÍNHÁZI FELVONULÁS
AZ ORSZÁG LEGKÉNYELMESEBB FESZTIVÁLHELYSZÍNÉN, ÉVSZÁZADOS TÖLGYFÁK ÁRNYÉKÁBAN

DE HALLGATÓI/DOLGOZÓI BÉRLET JÚNIUS 30-IG: 48.990 FT

Szerkesztői ajánlás

Tisztelt Alumni Tagok, Kedves Olvasók!

Ismét itt a nyár és ismét itt az, immár huszonhetedik alkalommal megjelenő DEJa vu Magazin. Töretlenül bízunk abban, hogy a nyári kikapcsolódás során az elkövetkező oldalakon található írások is okoznak minden kedves olvasónknak tartalmas pillanatokat. Ezúttal is széles palettán mozognak a cikkek, a már megszokott rovatokban ismert emberek ismeretlen oldalát fedezhetjük fel, egy kicsit minden riportalany közel kerül hozzánk, mert megmutat magából, a lelkéből is egy-egy szeletet. Örömmel számolunk be arról is, hogy igényelhető az Alumni Unipass kártya, mellyel minden egyetemi polgárnak járó kedvezmény igénybevehető!

Bízunk benne, hogy magazinunk elnyeri tetszésüket és szívesen olvassák, majd ajánlják ismerőseiknek is cikkeinket. Hamarosan pedig személyesen is találkozhatunk, szeptember 20-án, Debrecenben az Alumni Fesztiválon!

Addig is valamennyi munkatársam nevében kívánok mindannyiuknak kellemes feltöltődést, élményekben gazdag nyarat!

Rófi Mónika
Rófi Mónika



A Debreceni Egyetem Alumni Magazinja

Kiadó: Debreceni Egyetem

Felelős kiadó: Szilvássy Zoltán rektor

Főszerkesztő: Rófi Mónika

Lapszerkesztők, szerzők:

Barak Beáta, Béres Zsuzsa, Bögre Zoltán,
Nánási-Molnár Anita, Orosz Csaba, Pájer Szabolcs,
Pogány Emese, Szabóné Rózsa Judit

Kiadványszerkesztő: Szabó Balázs

Fotók: RAK, unideb.hu

Szerkesztőség:

Debreceni Egyetem

Rendezvénykoordinációs és Alumni Központ

4032 Debrecen, Egyetem tér 1.,

Főépület 17-es iroda

Megjelenik 300 példányban.

Nyomdai munkák: Printart-Press Kft.

Felelős vezető: Szabó Balázs

HU ISSN 2063-6148

Ki lehet Alumni tag?

A DE Alumni tagja az lehet, aki a Debreceni Egyetem vagy a jogelőd intézményei (Debreceni Agrártudományi Egyetem, Debreceni Orvostudományi Egyetem, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Hajdúböszörményi Wargha István Pedagógiai Főiskola) egykori vagy jelenlegi hallgatója, oktatója, kutatója, dolgozója. Azok a magánszemélyek vagy cégek képviselői is lehetnek DE Alumni tagok, akik bár nem voltak, vagy jelenleg nem tagjai az intézménynek, de támogatják a Debreceni Egyetem Alumni tevékenységét.

Regisztráció: alumni.unideb.hu/hu/tagsagiregisztacio

Elérhetőségek:

Cím: Debreceni Egyetem

Rendezvénykoordinációs és Alumni Központ

4032 Debrecen, Egyetem tér 1.,

Főépület 17-es iroda

Levelezési cím:

DE Rendezvénykoordinációs és Alumni Központ

4002 Debrecen Pf. 400

Telefon: 52/258-127

E-mail: alumni@unideb.hu • Honlap: alumni.unideb.hu

TARTALOM

AZ EGYETEMRŐL

- 6-7** Tizenöt éves
a Professzori Klub

GENERÁCIÓK

- 8-9** Hármás útelágazás
Bakó Endre

KARRIER

- 10-11** A szíve mélyén mindig
„mezővizes” marad
Bíró Tibor

- 12-13** Az örökdiák öregdiák
Várkonyi Attila

FIATAL TEHETSÉGEK

- 14-15** A kutató jogászi pálya is
lehet érdekes, izgalmas
Bihari Erika

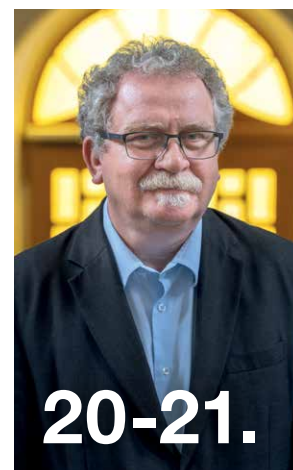
- 16-17** Színek és karakterek
a színpadon
Faluvégi Fanni

NEMZETKÖZI EGYETEM

- 18-19** Dr. Saman: a nyugati és a
keleti orvoslás kiegészítheti
egymást
Kothalawala Dulana Saman

TANÁREGYÉNISÉGEK

- 20-21** Évszázados küldetést
teljesít már lassan negyed
évszázada
Gyulai Sándor





22-23.



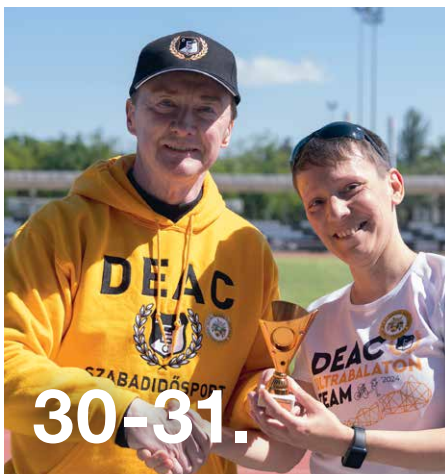
24-25.



26-27.



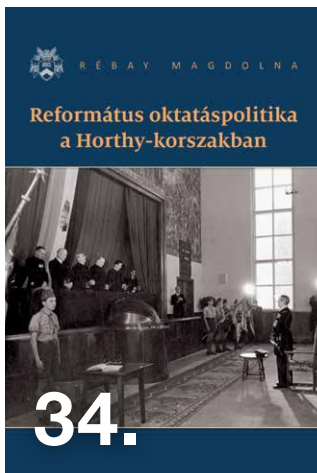
28-29.



30-31.



32.



34.

TARTALOM

ÉVTIZEDEKEN ÁT

22-23 A betegek szolgálatában
Gál Mária

SOKSZÍNŰSÉG

24-25 Enzimek és hangjegyek
vonzásában
Tőzsér József

26-27 Ötven év, több mint 500
megmentett élet
Szórádi Attila

PROFESSZOROK SZABADIDŐBEN

28-29 „Számomra szellemi
felüdülés a numizmatika...”
Barta Róbert

SPORT

30-31 Egy közös célért mozognak
a Debreceni Egyetem
dolgozói

TALÁLKOZTUNK

32 Életképek a Debreceni
Egyetem családi napjáról
33 Évfolymtalálkozó

AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK

33 Akikre büszkék vagyunk
A DE elismert kiválóságai

KÖNYVAJÁNLÓ

34 Református oktatáspolitik
a Horthy-korszakban (2025)



Tizenöt éves a Professzori Klub

Az országban, de valószínűleg az egész kontinensen egyedülálló a debreceni egyetemi Professzori Klub. Az egyetem és a társintézmények tudósai rendszeresen találkoznak tudományos, ismeretterjesztő és kulturális rendezvények keretében, a találkozásoknak köszönhetően pedig egy különleges közösség, szakmai és személyes barátságok szövődésének színhelye lett a 15 éve működő Professzori Klub, melynek tagjai nemcsak a világra és a különböző kulturális és művészeti témákra, hanem egymásra is nyitottan találkoznak hónapról hónapra.

■ POGÁNY EMESE

2000-ben az addigi Debreceni Agrártudományi Egyetem, a Debreceni Orvostudományi Egyetem, a Kossuth Lajos Tudományegyetem és a Hajdúböszörményi Wargha István Pedagógiai Főiskola integrációjával létrejött hazánk egyik meghatározó felsőoktatási intézménye, a Debreceni Egyetem. Természetesen az intézmények tanárai, professzorai sok esetben ismerték egymást, azonban már akkor látszott, hogy a karok vezető oktatóit, kutatóit érdemes közelíteni egymáshoz, és sokan nagyon nyitottak is voltak erre. A klub legfontosabb küldetése, hogy a Debreceni Egyetem és a Debreceni Református Hittudományi Egyetem profesz-

szori számára egy találkozási pontot biztosítson. Tizenöt évvel ezelőtt Fésüs László orvosprofesszor, a Debreceni Egyetem első rektora kezdeményezésére 2010. június 17-én az egyetem 24 professzora megalapította a Professzori Klubot, mely közhasznú egyesületként működik, s az egyetem és a város támogatásából, valamint a klubtagok tagdíjából fedezi a rendezvények költségeit. A Professzori Klub megalakulása óta a Kenézy-villában zajlanak a helyi események, de sok a villán kívül megrendezett program is. Az első elnök, a Klub örökös tiszteletbeli elnöke Oláh Éva orvosprofesszor volt, akinek egyénisége, kapcsolatrendszere, nyílt, barátságos természete mindig élményszerű személyes találkozásokat eredményezett,

neki köszönhető, hogy a Professzori Klub érdekes és elegáns események helyszínénél többé: valódi közösséggé formálódott. Jelenleg Duffek Mihály professor emeritus zongoraművész és Páles Zsolt matematikus akadémikus professzor a társelnökök, Nagy János professor emeritus az agrártudományok területéről, Szekanecz Zoltán az orvosi karról, Farkas Etelka a természettudományok, Hodossy-Takács Előd pedig a hittudományok képviselőjeként vesz részt az elnökség munkájában. A szervezési feladatokat Jenei Zsuzsa koordinátor végzi, s az elmúlt tizenöt évben Bódi Sándor örököltette meg a klub életét fotók, Bódi László pedig videófelvételek formájában. A programok kitalálásában először az el-

nökség konzultál, de gyakran a klubtagok is javasolnak előadót, programot. Nagyon figyelnek az egyensúlyra: legyen kultúra, tudomány, helytörténet, egyetemi és külső meghívott vendég előadása, s a klubtagok nagy örömeire előadássorozatok is gazdagítják a programot: Debrecen titkait felfedő előadások Papp József helytörténészről, a világ katedrálisainak bemutatása, Agora-beli előadások, új professzori bemutatkozások, beszélgetések a debreceni kulturális élet jeles képviselőivel. Legendások az adventi ünnepek, ahol az egyházak vezetőinek ünnepi gondolatai és az adventi énekek közös éneklése nem maradhat el. Kihelyezett rendezvényként megtekinthették a tagok a felújított Csokonai Színházat, ellátogattak a MODEM-be, a Sportdiagnosztikai, Életmód és Terápiás Központba, az épülő BMW Gyárba, voltak borkóstolón, darulesen és kipróbálhatták a golfot is. A klub rendszeres vendége Debrecen polgármestere, Papp László is, aki fél évente ellátogat ide, és mesél a város terveiről.

– Nagyon sok új belépő professzorunk van, és egyre többen vannak az újonnan kinevezett professzorok közül – mondta el Páles Zsolt, a Professzori Klub társelnöke. – Ennek nagyon örülünk, és a könnyebb ismerkedés érdekében elindítottuk az új professzorok bemutatkozó sorozatát, amelyen az elmúlt években mintegy hatvan új kinevezett professzor szakmai és személyes életútját ismerhették meg a klubtagok. Nagyszerű dolog látni, hogyan a különböző generációk kapcsolódnak egy ilyen előadás alkalmával. Karok közötti összefüggések derülnek ki, amelyek mindenki számára nagyon érdekesek, a résztvevők megismerik egymás kutatásait. Az interdiszciplinaritás nagy értéke a klubnak. Sokszor vagyunk szem- és fültanúi annak, hogy milyen könnyen tudnak kapcsolódni egymáshoz azok, akikben megvan a kellő nyitottság, hajlandóság arra, hogy a

másik ember érdemeit elismerje, értékelje. Az idősebb professzorok nagyon kíváncsiak az új kollégákra, a témákra – tudtuk meg a társelnöktől.

A Klub tagja lehet a Debreceni Egyetem és a Református Hittudományi Egyetem egyetemi tanára, főiskolai tanára, professzor emeritusa/eméritája és emeritus tanácsadója,

„...Nagyszerű dolog látni, ahogyan a különböző generációk kapcsolódnak...”

valamint a Debreceni Egyetemen vagy valamelyik jogelőd intézményében végzett, de más hazai vagy külföldi egyetemen dolgozó egyetemi tanár, főiskolai tanár. A klubtagok hírlevélben értesülnek a programokról, 2024-ben 71 hírlevelet kaptak.

– A klubhoz kötődő egyetemi, akadémiai és városi intézmények szervezőbizottságaival is kapcsolatban vagyunk, és az ő eseményeiről is tájékoztatjuk a klubtagokat. Rengeteg ötletünk van, hogyan lehet még szélesíteni a programok körét, segíteni a kapcsolódásokat az egyetem közösségeivel, akár előadások, akár kötetlen programok formájában. – mondta el Jenei Zsuzsa, a Klub koordinátora.

A tizenöt év alatt több mint 250 esemény zajlott, több mint tízezer fotó, háromszáz órnyi videóanyag készült. Nagy hangsúlyt fektet a klub arra, hogy minden eseményt megörökítsenek, és a klubtagok egyre aktívabban követik a videókat az online felületeken. A pandémia óta egyre többen nézik a youtube-csatornát is: jelenleg 733 feliratkozó van, és 133 ezer a megtekintések száma.

A járvány idején természetesen csak online eseményeket közvetítettek, ezek az online alkalmak nagyon fontosak voltak a Klubtagok számára, hogy megőrizték a közösséghez tartozás érzését.

Tizenöt éve havi egy esemény volt a jellemző, mostanában előfordul, hogy egy hónapban három klubrendezvényen is találkozhatnak a professzorok. Az előadások után a közösen elköltött vacsora adja meg a kellemes légkört a beszélgetésekhez. A klubtagok figyelnek egymásra. Tudják, ha valakinek diplomázik a gyermeke, unokája születik, külföldön van vagy esetleg beteg lesz, figyelemmel kísérik egymás sorsát, úgy a professzortársakét, mint házastársaikét. Ennek szép példája, hogy ha valaki elveszíti párját, ezt követően is várják a klub eseményeire, a közösség nem engedi el őket.

A következő nagy esemény a 15 éves jubileumi ünnepség lesz, melyet a Főépületben, az Aulában tartanak június 17-én. A „Klub kaleidoszkóp” elnevezésű program keretében olyan neves előadók érkeznek, akik gyakran jártak korábban a klubban, és emlékeztetnek találkozásokra és eseményekre idén közösen a klubtagok.

– A Debreceni Egyetem Professzori Klubja azzal a céllal jött létre, hogy közösséget alkosson debreceni egyetemi tanárokból, erősítse az immár egységes egyetem mentális összetartozását, koncentrálni igyekszik azt a tudást, amely a professzorok szellemi vonzáskörzetében a szakterületükön összegyűlt, és amely tudást a hallgatók generációi sajátíthatták el. Azok a klubtagjaink, akik már nem végeznek aktív oktató munkát, nem szakadnak el az egyetemtől, tartoznak valahová, továbbra is kötődnek ahhoz az intézményhez, amelyben évtizedekig dolgoztak. Fiatalabb professzoraink pedig a frissebb tudással, az ambíciókkal felpozícionálják a Klub életét – összegezte a klub hitvallását Duffek Mihály, a klub társelnöke.





Hármas útelágazás

Mi az a közös pont, ami összeköt egy irodalomtörténészt, egy biológust és egy pszichológust? Elsősorban a család, valamint az, hogy Bakó Endre, fia Bakó Endre és utóbbi lánya, Bakó Panna mindhárman a Debreceni Egyetemen, illetve a jogelőd Kossuth Lajos Tudományegyetemen szereztek meg diplomájukat, amelynek köszönhetően ma azt a munkát végezhetik, ami teljessé teszi életüket.

■ BÉRES ZSUZSA

Bakó Endre újságíró, irodalomtörténész, Debrecen és Hajdú-Bihar irodalmi életének egyik legjelesebb kutatója magyar-történelem szakon végzett 1961-ben. Pályafutása során tanított Hajdúnánáson, majd Debrecenben népművelőként dolgozott, 1964-től a Hajdú-bihari Napló munkatársa, a kulturális rovat vezetője, majd nyugdíjba vonulásáig főszerkesztője volt.

Tulajdonképpen az 1956-os forradalomnak köszönhetem, hogy az egyetem hallgatója lehettem, hiszen első próbálkozásomat nem koronázta siker. A zűrzavaros időszakban Nagy János, gimnáziumi magyartanárom kérésének tett eleget a

bölcsészkar akkori dékánja Kálmán Béla, aki kivételt tett és engedélyezte a felvétellemet. Ma is őrzöm a tőle kapott levelet. Így kezdettem meg tanulmányaimat 1957 februárjában, amikor újra indult a tanítás. Gyakorlatilag nem vesztettem sokat, hiszen a csoporttársaim is csak három-négy hetet tanultak. Eredetileg a magyar mellett nyelvet szerettem volna tanulni, szerettem a nyelvészetet és a történelmet is, de egy idő múlva egyre inkább az irodalom került előtérbe.

A történet még a Fazekas Gimnáziumban indult, ahol irodalmi szakkörünk részt vett egy országos versenyen. A csapatunk második helyezést ért el, a jutalom pedig számomra egy Szabó Lőrinc összegyűjtött verseit tartalmazó kötet volt, aminek meg-

jelenése abban az időben nagy szenzációnak számított. Végül a szakdolgozatomat is Szabó Lőrincről írtam. Abban az időben Baranyi Imre volt az Alföld folyóirat szerkesztője, aki felkért, hogy írjak egy kritikát a '60-as években újra kiadott verseskötvről. Huszonkét éves voltam, amikor az első írásom megjelent az Alföldben. Akkor még nem is gondoltam arra, hogy később 12 évig rovatvezetője is leszek majd a folyóiratnak.

Az újságírói véna egyetemi hallgatóként is megmutatkozott, hiszen már diákként publikált az Egyetemi Életben.

Valóban írtam – furcsának tűnhet – elsősorban sportcikkeket, hiszen két szenvedélyem volt: az irodalom és a futball. A DEAC-

nak akkoriban is nagyon jó csapata volt, amelynek játékosai nem csak hallgatók, hanem végzett doktorok is voltak. Minden meccsen ott voltam és ha lehetett, be is számoltam a sikerekről. A sport mellett azért fontosak voltak a kulturális, irodalmi tárgyú cikkek, tanulmányok is. Tanárként végeztem, tanítottam is, majd másfél évet a népművelésben töltöttem, amikor Bényei József hívására elszegődtem a Naplóhoz. Kicsit haboztam, mert bár szabadabban lehetett már írni, féltem, hogy visszatér a sztálini szigor az újságírásban is. Mivel a kulturális rovatnál dolgoztam, nem kellett politikai vagy közügyekkel foglalkoznom, bár a kultúra is része a politikának. Nehézségek persze adódtak néha, emlékszem, egyszer a technika űzött velem tréfát, amikor a Habsburg Györggyel készült interjúm felvétele tűnt el a masináról. Szerencsére még friss volt az élmény, szinte minden szavára emlékeztem, így sikerült megírnom a cikket. Nem bántam meg, hogy újságíró lettem, de az irodalom iránti vonzódásom soha nem múlt el. Rendszeresen dolgoztam az Alföldnek, majd azután még mint újságíró jelent meg két könyvem.

Ezek száma mára lényegesen több.

Élvezni kell a munkát, ezt teszem már 25 éve nyugdíjasként is, amióta kizárólag irodalomkutatással és -történettel foglalkozom, mondhatni állandó időzavarban vagyok, hiszen munkáim komoly kutatást igényelnek. Tavaly baleset ért, de folytatom a munkát, a közelmúltban megjelent legújabb kötetem (Tóth Árpádtól Zilahy Lajosig), készül a következő tanulmányom, és most kaptam felkérést egy kiadvány méltatására az Alföld folyóiratban.

Hogy fogadta, hogy fiai nem a bölcsész-pályát választották?

Én minden tekintetben liberális felfogású vagyok, ezért a feleségemmel nem befolyásoltuk gyermekeink döntéseit, mindketten azt a pályát választották, ami iránt érdeklődtek. Zoltán a megyei könyvtárban dolgozik, Bandi fiam pedig mindig jeleskedett a természettudományos tárgyakból. Úgy gondolom, hogy büntetés egy embernek, ha nem az a foglalkozása, amit szeret. Gyermekeim és unokáim is megtalálták a saját útjukat, remélem, így lesz majd a dedunokámmal is.

Bakó Endre 1992-ben szerzett diplomát biológusként a Kossuth Lajos Tudományegyetemen. Csaknem 30 éve munkatársa a TEVA Gyógyszergyárnak, ahol több munkakörben is bizonyította rátermettségét.

Érettségi után volt egy kihagyott évem, ugyanis eredetileg orvosnak készültem, ami nem sikerült. Így egy évet a Művelődési Központban dolgoztam, közben készültem a következő felvételire, igaz, akkor már biológus szakra. Biológia-földrajzra vettem fel, majd félévkor – miután kitűnően teljesítettem – átkérhettem magam biológusnak. Utólag kicsit bánom, hogy nem végeztem el a tanár szakot is, hiszen – volt kitől örökölni - bennem is megvan a jó előadói véna. Ezt pótolni tudtam, hiszen tanítottam természettudományos tárgyakat a DOTE nulladik évfolyamán és jelenleg is van a TEVA-nak kihelyezett egyetemi tanszéke, ahol előadásokat tartok.

Milyen karrierlehetőségeket biztosít egy biológus diploma?

A természettudományos végzettséggel kezdetben úgy van az ember, hogy majd ő váltja meg a világot vagy fedezi fel a rák ellenszerét, de aztán rájön, hogy némi kompromisszum szükséges az életben. A

„...Tulajdonképpen az 1956-os forradalomnak köszönhetem, hogy az egyetem hallgatója lehettem...”

TEVA egy gyár és talán a feladat is rutinmunka, de más és más minden nap, ami meghozza a maga szakmai kihívásokkal teli eredményét, sikerélményét. A napi rutinból kilépve lehetőségem van arra, hogy egyetemi hallgatókkal találkozzam. Az előadásaim témája a gyógyszergyári minőségbiztosítás és minőség-ellenőrzés, a diákok gyakorlatorientált képzése, segítük megismerni, mi történik nálunk, mire számíthatnak, ha majd esetleg ide jönnek dolgozni a diplomaszerezést követően. Felkészíthetem őket arra, hogy mi a különbség az egyetem és egy nagyvállalat között.

A végzést követően nem a TEVA-nal kezdtem, hanem a Vérellátóban, ahol a szakdolgozatomat is írtam, itt el is tudtam helyezkedni. Hat év után kerültem a TEVA mikrobiológiai részéhez, jelenleg minőségellenőrként dolgozom. Eddig 27 évet töltöttem a cégnél, több beosztásban is dolgoztam: mikrobiológiai ellenőrzések, minőségbiztosítás, foglalkoztam reklamációkkal, majd öt éve megpályáztam egy

csoportvezetői állást, így visszakérültem ugyanoda, ahol a céges pályafutásom indult. És bár nem lettem irodalmár, azért mára tekintélyes könyvtáram van, napi szinten olvasok, elsősorban szépirodalmat, néha tudományos szakirodalmat is.

Hogyan fogadta, hogy az élet megismétli önmagát, hiszen a lánya sem az irodalmi, sem a természettudományos vonalat nem vitte tovább, amikor az egyetemi felvételről döntött?

A szülők egy része próbálja a gyermekét olyan irányba terelni az életútján, ami annak idején neki nem sikerült, ezért örültem volna, ha a lányom orvos lesz. Végül nem ezt, de egy olyan pályát választott, ahol emberekkel foglalkozhat. Mindig is kereste a kihívásokat, így amikor felvételizett, a pszichológia szakon volt a legmagasabb a ponthatár, ezt próbálta meg és sikerrel járt.

Bakó Panna 2016-ban diplomázott pszichológusként a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karán.

Igazság szerint érdekelt az orvosi pálya is, bár ilyen életút mint példa nem volt előttem a családban. A humán vonal annál inkább, még a Kossuth Gimnáziumban is a fantasztikus tanári gárdának köszönhetően. A döntésem mellett szólt az is, hogy úgy éreztem, ez az a tudomány, amely nagyon sok területen hasznosítható. Ez később be is igazolódott. Nagyon sokan keverik a pszichiátert a pszichológussal, az előbbivel ellentétben azonban mi nem írhatunk fel recepteket, ugyanakkor teljesen más aspektusból közelítünk egy-egy ember személyiségéhez. Én nem betegekkel foglalkozom, nem klinikai pszichológus vagyok, akikhez még mindig sokszor a klasszikus pszichológus képet kötik. Munka és szervezetszervezés végzettem, alapképzésben a viselkedéselemzés, mesterszakon pedig munka- és szervezetszervezőként szakosodtam, amellyel – többek között - humánerőforrás vagy tanácsadói területen lehet működni. Ennek köszönhetően ma már saját vállalkozást viszünk munkatársaimmal és különböző kis- és középvállalkozásokat, multinacionális cégeket segítünk tanácsainkkal és egyéni vagy csoportos fejlesztésekkel is támogatunk a HR terén. Azt azonban, hogy a hét éves lányom sorsa hogyan alakul majd, most még nem tudhatom, ezt a döntést ő fogja meghozni, és reményeim szerint a kedve szerint választott szakon, de folytatva a családi hagyományt, egyszer majd a Debreceni Egyetemen szerez diplomát.

A szíve mélyén mindig „mezővizes” marad



■ BARAK BEÁTA

Minden Hajdúböszörményben kezdődött...

1988-ban érettségiztem a Bocskai István Gimnáziumban. A biológia és a kémia volt nekem a No.1 tantárgy, emellett nagyon kötődtem a természethez, a mezőgazdasághoz – főleg a nagyszüleimen keresztül. Az 1980-as években öt tévesz működött a városban, az én fejemben pedig az agrármérnökség víziója mint biztos és megbecsült státuszú állás élt. Jelentkeztem az agrármérnökésképzésre a Debreceni Agrártudományi Egyetemre. 1989-ben, egy év katonaság után kezdtem el. Rögtön az első hónapban megválasztottak évfolyamelnöknek, Palotás Gábor professzor talán az önéletrajzom alapján választott ki. Akkor még nem volt HÖK, mi biztosítottuk az évfolyam érdekvépviseletét a felelős tanárokon keresztül öt évig. Jó tanuló voltam, feküdt nekem az egyetemi élet, hiszen amikor az ember a

vágyott mérnöki pályára kerülni, szinte szívja be az agya az agráros tárgyakat. Gyakorlatilag végig kitűnővel, így rektori dicsérettel végeztem el az öt évet. Nem töltöttem minden időmet tanulással, a szisztéma tetszett a középiskolához képest, vagyis a vizsgaidőszak kiszámíthatósága. Az egyetemen nagy volt a szigor, késni nem lehetett, mert akkor kiküldtek az óráról; vagy ha 50 másodperc alatt nem írtunk le 10 latin nevet, akkor gyakorlatilag nem sikerült a ZH. Mindezekkel együtt számomra az egyetemi élet inspiráló volt, élveztem, éltem a hallgatók életét, mentünk a pincebuliba, a Viking Presszóba és szorgalmasan tanultam. Elvégeztem a vadgazdálkodási szakirányú továbbképzést, mérlegképes könyvelő lettem, traktorvezetői jogosítványt szereztem. Emellett köztársasági ösztöndíjat kaptam, így még jól is kerestem! Másodévesen a vízgazdálkodás felé fordultam, Papp Gábor egyetemi adjunktus úr keresett meg azzal, hogy legyenek

A középiskolában kultúrfelelős volt, remek bulikat szervezett a Kálvineum alagsorában. Az egyetemen évfolyamelnök és eminens diák, aki úgy érzett rá az agráros tárgyakra, hogy közben élte a hallgatók életét. Három helyen volt már dékán, felszólalt az ENSZ-ben, van, hogy naponta több interjút is ad; újabban pedig a balatoni algavirágzás előrejelzésén és a differenciált árvízi biztonság tudományos megalapozásán dolgozik. Bíró Tiborral beszélgettünk, aki a vízügyi ágazat legrangosabb kitüntetését, a Gátörkardot is megkapta. Jelenleg a Víz tudományi és Víz biztonsági Nemzeti Laboratórium egyetemi projektigazgatója és szakmai vezetője, valamint a Nemzeti Közfoglalkoztatási Egyetem Környezeti Fenntarthatósági Intézetének vezetője.

demonstrátor a Mezőgazdasági Vízgazdálkodás Tanszéken. Megtiszteltetésnek vettem. Vizsgáltam talajcsővezetett területeket, terepi mintavételezésekben, mérésekben, statisztikai vizsgálatokban vettem részt és nagyon megtetszett a vízgazdálkodás műszaki, agronómiai része. Amikor végeztem, több tanszékre is hívtak PhD fokozatot szerezni, komoly cégnél munkát is ajánlottak, de nekem akkor már nem volt kérdés, hogy ezen a tanszéken kezdek el doktori tanulmányt végezni a felszín alatti vízrendezéssel kapcsolatban.

Kik egyengették az útját?

A tanszékvezető Sziki Gusztáv professzor (volt dékánja is a karnak), lett a témavezetőm. Rendkívül illedelmes úriember volt, nagyon pozitívan állt hozzám, sosem piszkált, hagyott a gondolataim mentén haladni. Az igazi mentoromnak azonban Thyll Szilárd professzor urat tekintem, akivel ha-

láláig baráti kapcsolatban voltam. A karon ő szervezte meg a környezetgazdálkodási agrármérnök, illetve - szakmérnök képzést. Nagy szakmai tapasztalattal rendelkező, korábban gyakorló tervező volt. Általa akkor erősen kezdett érdekelni a műszaki hidrológia, egyre jobban tágult a vízgazdálkodással kapcsolatos ismeretköröm.

Milyen kutatásokat végzett, hogyan alapozta meg későbbi karrierjét?

Demonstrátorként kis részterülettel foglalkozott az ember, én például azzal, hogy a talajszemcse összetétel és a pF görbe (a talaj vízvisszatartásával kapcsolatos) között milyen összefüggés van. Ezekre illesztettem regressziós egyenleteket, meghatározási módokat fejlesztettem. Ez a mérés időigényes meg költséges folyamat, ezért ha egy nagyobb területet nagy térbeli sűrűséggel akarunk jellemezni, akkor a becslési eljárásoknak kimagasló a jelentősége. Először ebből írtam tudományos diákköri munkát, a PhD pedig ennek a folytatása lett: a felszín alatti vízrendezést meghatározó környezeti paramétereket kutattam. Statisztikai vizsgálatok folytak, sok helyszíni méréssel, újabb tervezési módszertanok kidolgozásával immár nagyobb területen is. Ekkor a felszín alatti vízrendezésnek már nemcsak a talajfizikájával foglalkoztam, hanem a műszaki megoldásaival is, illetve új eljárást fejlesztettem a belvíz-veszélyeztetettség térképezésére. Amikor fokozatot szereztem, 1998-ban, ezt követték a felszíni vízfolyások hidraulikai vizsgálatai, a vízminőségi kockázatelemzések. Közben haladtam a ranglétrán, tanszéki mérnök, tanársegéd, adjunktus, docens, tavalay pedig egyetemi tanár lettem.

Nemzetközi szinten is Önnel volt tele a saját időről időre, nemcsak azért, mert három helyen is volt dékán...

Debrecen elhagyva a Károly Róbert Főiskolára kerültem Gyöngyösre. Fél éven belül felkérték dékánnak, majd három év után kutatási és innovációs rektorhelyettesnek, így indult a vezetői karrierem 2009-ben. Akkori indíttatásom szerint a távérzékelésben nagy perspektívát láttam, s mivel a kar szerkezeti alakítására is ráhatásom volt, megalakítottuk a Természeti Erőforrás-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Kart, benne egy új Távérzékelési Intézettel. Remek kollégákkal, különleges dolgokat csináltunk. Hiperspektrális technikával készítettünk felvételezéseket és azokat kiértékeljük – ez rendkívül érdekelte a tudományos és szakmai, nemzetközi közösséget is, számos projektben kérték a segítségünket. 2010 áprilisában például az USA történetének legnagyobb

olajkatasztrófája következett be a Mexikói-öbölben. Minket hívtak segítségül a hiperspektrális kamerákkal, hogy felmérjük a kiömlött olajmennyiséget. Októberben jött a hazai vörösiszap-katasztrófa, ahol mi számoltuk a kiömlött iszapmennyiséget, felmértük a területet, amin a kárelhárítást és kármentesítést végre kellett hajtani. Hamarosan felfigyelt az ENSZ is a munkánkra, amit katasztrófafelmérés esetén végzünk.

„...Megkeresett az ENSZ Világűrbizottság egyik vezetője és együttműködési megállapodást kínáltak...”

Megkeresett a Világűrbizottság egyik vezetője (hozzájuk a távérzékelés tartozik, ennek központja Bécsben van), együttműködési megállapodást kínáltak a főiskolának. Ez megkötöttet, odamentem, felszólaltam a tagállamok képviselői előtt, nagy show volt! Hát még az, hogy létrehoztuk a Világűriroda Regionális Támogató Hivatalát Gyöngyösön! 2013-ban a nagy dunai árvíz idején az összes szivárgó területet felvételeztük ortokamerával és lidárral, vagyis lézer alapú távérzékeléssel. A későbbi töltésfejlesztésnek ez volt az alapja, a hazai vízgazdálkodásban is mérföldkönek számított, hiszen komoly gyakorlati és nemzetbiztonsági haszna volt.

A kutatásait szerencsére nem a polcnak szánja, apropó, akkor kutató vagy tanár Ön?

Azok a kollégák, akikkel együtt értük el a fenti eredményeket, csináltak egy céget, egy távérzékelési kutatócsoportot, ami nemzetközi szintű. Én maradtam a tanári pályán, mert 2014-ben felkérték a Szent István Egyetem szarvasi campusának, majd a Békés megyei karának vezetésére. Szarvas volt a mezővizes képzés mekkája, ráadásul kedves tanárom, Thyll Szilárd professzor onnan jött át hozzánk, ezért lelkiileg nagyon közel állt hozzám a feladat: a mezővizes képzést újraéleszteni, egyáltalán ezzel foglalkozni a környezeti kárelhárítás után. A szívem mélyén mindig mezővizes maradtam, olyan ez, mint akit a mozdony füstje egyszer megcsapott... A hazai vizes felsőoktatás egyik szentélyébe kerülhettem tehát, így kezdődött a második dékánságom. 2017 februárjában kezdte meg működését a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Víztudományi Kara Baján, s engem kértek fel dékánnak. Kultikus hely, történelmet lehet írni ott is – vélekedtem, ám továbbra is Józsaán laktunk a családommal: a feleségemmel,

fiammal és lányommal. Közepes gondolkodási idő után igent mondtam, mértékadó vízügyi kollégák rábeszéltek, és a fiam szerint sem utasíthattam vissza a lehetőséget. Egy ciklusra mentem, kettő lett belőle, megbecsültek emberileg és szakmailag is, minden támogatást megkaptam. Olyan közegben fürödtem, ahol a vízgazdálkodás minden ágának ott dolgozott a szakértője. Rengeteget tanultam vízépítésből, vízkormányzásból, vízgazdálkodásból, árvízvédelemből, a szakma mélyére ástam magam, országos szakmai körökbe kerültem.

Mivel foglalkozik, amikor kikapcsolódásra vágyik?

Hatalmas családi kertünk van Józsaán, kerti konyhával, kemencével, veteményessel, dísznövényekkel. A kertészkedés, a kertművelés megnyugtató és van értelme. Nincs más hobbim, számomra a kertészkedés öröm, mert értéket terem, szépséget nyújt, fizikailag és szellemileg is karban tart, értelmes tevékenység.

És jelenleg min pörög az agya, min dolgozik?

Erős és intenzív a szakmai – társadalmi szerepvállalásom. A hazai tudományos és szakmai bizottságokban, testületekben végzett munkám során jelentős vízgazdálkodási, környezetvédelmi problémák megoldásában, értékelésében veszek részt. A Kínai Tudományos Akadémia egyik kutatóintézetével most írjuk alá az együttműködést a környezeti fenntarthatósági célok teljesítését monitorozó műholdas megfigyelésre, amit korszakalkotó ügynek gondolok. Konkrét vízgazdálkodási ügyeket segítünk, oldunk meg, emellett a vízügyi ágazat igényei alapján végzünk fejlesztéseket, méréseket, elemzéseket, szaktanácsadást.

Természetesen több aktuális – köztük nemzetstratégiai jelentőségű – projekt is foglalkoztat. Az egyik az algavirágzás előrejelzése a Balatonon, ennek részleteit, infrastruktúráját rakjuk össze; olyan mérőberendezést helyezünk ki a tóra, amivel az algacsoportokat tudjuk „real time” mérni, ezeket hozzuk összefüggésbe a műholdakkal mért intenzitásértékekkel. Az aszálymonitoring szintén sarkalatos pont, vagyis hogyan lehet rövid időtávra, 10-12 napra aszályhelyzetet előre jelezni, ami segíti a vízkormányzást, az operatív vízgazdálkodási tevékenységet. Nagykor benne vagyok a hullámterek állapotértékelésében is. Ez a kutatás harmadik éve folyik, a differenciált árvízbiztonság megteremtésével, a nagyvízi mederkezelések megvalósításával kapcsolatos: az árvíz kockázat csökkentése a cél. Ebben nagy örömmel együtt dolgozunk a debreceni hidrobiológus és geoinformatikus kollégákkal.



Az örökdiák öregdiák

Világjáró, sokat tapasztalt, még többet megélt és mindent szívvel-lélekkel átélt. Magyar zenész, rádiós és televíziós műsorvezető, szakkomentátor, szerkesztő, médiaszemélyiség. A Debreceni Egyetem egyik ikonikus diákjával, Várkonyi Attilával, azaz Dj Dominique-kel beszélgettem.

■ NÁNÁSI-MOLNÁR ANITA

Most kérhetném tőled, hogy mesélj egy kicsit magadról, de már annyi helyen megtetted ezt, úgyhogy inkább azt szeretném kérni, hogy mesélj nekem Várkonyi Attila debreceni egyetemi éveiről!

Várkonyi Attila legboldogabb éveit töltötte a Debreceni Egyetemen! Nagyon szerettem oda járni. Két részletben jártam a Debreceni Egyetemre, és ez a két részlet elég különböző volt minden szempontból. Az elsőben egy teljesen hagyományos, hétköznapi értelmiségi családból származó fiú kezdte el tanulmányait az egyetemen. Aki inkább humán beállítottságúnak érezte magát, abba az irányba indult volna, de a szüleivel átbeszélve fizika-technika szakon kezdte meg tanulmányait. A technika tulajdonképpen mindig is érdekelt. A szüleim mind a ketten a Szegedi Tudományegyetem Kísérleti Fizika

Tanszékén oktattak, onnan mentek nyugdíjba, pontosabban édesanyám még mindig tanít. Szerencsére mind a ketten jól vannak, teljesen frissek szellemileg, és ez a legnagyobb adomány az én életemben. Ez fontos. Az egyetemi évekre visszatérve, mikor elkezdtem, mindenbe belevettem magam, ami létezik az egyetemen. Fociztam, kosárlabdáztam, mindenféle közösségi dolgot, bulikat szerveztem, mindent, ami létezik, még színházi előadásokkal is foglalkoztam. Nagyon szeretettelgi időszak volt számomra ez a négy év. A tanulmányi ösztöndíjamat mindenféle munkákkal szépen ki tudtam egészíteni, s egy kedves, igazán szerető közegben voltam. Aztán édesanyámmal egy kutatói ösztöndíj keretében elmentem Amerikába. Ez egy biofizikai kutató projekt volt, ahol egyébként például Karikó Katalinnal is együtt dolgoztunk. Washingtonban volt ez a kutatói állás, és amíg édesanyám ott volt, addig se-

gédkeztem neki is, de egyébként mindent elvállaltam, ami létezik a Földön. Kutyát sétáltattam, fát vágtam, házakat építettem, festettem, takarítottam, mert az én fejemben az volt, hogy egyrészt megtanuljak angolul, legyen felsőfokú nyelvvizsgám és valamilyen amerikai diplomám, továbbá keressek annyi pénzt, amiből saját lakást és autót vehetek. Ez utóbbi azért is volt nagyon fontos számomra, mert például a lakás, amiben mi Szegeden laktunk, az sem a miénk volt – manapság önkormányzati lakásnak nevezhetnénk. Szerettem volna, ha nekem lenne majd sajátom, önerőből. Amikor anyukám hazajött az ösztöndíj lejáratá után, én kint maradtam. Összesen három évet és nyolc hónapot voltam Amerikában. Miután hazajöttem, időközben eltelt 4 év, s akkor már azok is ötödévesek voltak, akik a kimenetelemkor kezdték az egyetemet. Tehát én is kezhettem újra az ismerkedést, a közösségbe

való beépülést. Senki nem ismert, csak annyit tudtak rólam: Amerikából jött, van egy piros sportkocsija. Nem tudták, hogy ezt nem az anyukámtól kaptam, nem ajándék, hanem én magam dolgoztam meg érte. Úgyhogy ott volt egy második harcom, amíg ezt el tudtam fogadtatni. Minderre jött rá, hogy egy rendszerváltás előtt mentem el, és utána jöttem haza, vagyis egy teljesen más világba csöppentem. Aztán ez is alakult, megpályáztam a Kulturális Iroda vezetői állását, óraadóként tanítottam is mellette, és akkor indult a Fergeteg Party, ami most már az egész országban jelen van, illetve a Retro Rádióban rádióműsorként. De innen indult az ország első vidéki magánrádiója is, a City rádió, melynek egyik alapítója voltam.

Egyáltalán hogy kerültél te Szegedről Debrecenbe?



A szüleim a Szegedi Egyetemen tanítottak mind a ketten, és egyfolytában azt hallgattam, hogy bezzeg a szüleid... Nem voltam rossz tanuló, de olyan kitűnő sem, mint ők vagy a nővérem. Második otthonom volt a Szegedi Egyetem, rengeteget voltam a laborban a szüleim mellett, s kicsit új helyre is vágytam. Meg akartam mutatni, hogy a saját lábamon is meg tudok állni. S én mindig közösségben gondolkodtam. Egyetemistaként filmeket csináltunk, VHS-es színházat, Szegeden is, Debrecenben is színjátszókört, öntevékeny csoportot, rengeteg kirándulást szerveztünk, takarítottuk a Nagyerdőt. Mindig ügyködtem valamin. Én szerveztem az egyetemi focitornákat, a házibajnokságot, az egyetemi kosárlabda házibajnokságot.

Innen jött az NBA-s szakkomentátorság?

Igen. Amíg Amerikában voltam, nyilván nem lehetett kikerülni az NBA-t, s én nem is akartam. Nagyon beszippantott az a világ. Az NBA nem csak a kosárlabdáról szólt, annak volt egy show része, voltak figurák, neves alakok, akikkel lehetett azonosulni. Nekem Michael Jordan volt ez a személy, akivel később még riportot készíteni is volt lehetőségem. Elkezdtem elmélyedni az NBA-ben, hogy ezek a statisztikai adatok mit jelentenek. Fizikus szemmel is vizsgáltam azokat a statisztikai adatokat, amikkel a kosárlabdázást leírták, amivel manapság már a foci is operál. 1996-ban a Juventus Rádió lett az év rádióállomása a világon, és én mentem átvenni a díjat Amerikába. Ekkor csináltam interjút Michael Jordannel. Ennek azért elég nagy híre ment akkor idehaza, s amikor elindult a Sport Televízió

az én példaképem volt, de én átengedtem neki Jordant. Akkoriban a kosárlabdában a második legjobb játékos Dominique Wilkins volt. Amikor épp nála volt a labda, a közönség mindig nagyon éltette, nagyon szerették, skandálták a keresztnévét, így Jordan után vagy helyette őt választottam. Amikor azután elkezdődött a rádiós korszakom, akkor volt egy nagy DJ-hullám hazánkban, mindenki lemezlovas babérokra tört. Nálam sem volt kétséges már, hogy milyen Dj nevet választok.

Mit üzennél a jelenlegi hallgatóknak?

Először is, tudjanak róla, milyen szerencsések, hogy debreceni egyetemisták. Elképesztő az infrastrukturális változás is az én időmhöz képest. Viszonylag sokszor járok Debrecenben, fellépni is. S hogy csak a Lovardát említsem: én voltam az egyik abból a delegációból, akik anno a szovjetektől

„...egy kutatói ösztöndíj keretében elmentem Amerikába. Ez egy biofizikai kutató projekt volt, ahol Karikó Katalinnal is együtt dolgoztunk...”

átvettük azt az épületet. Akkor az még effektíve egy lovarda volt: nagyon koszos, nagyon lepusztult, tele mindennel. Most pedig micsoda kampusz van mellette, ott a Kassai úton. Nagyon nagy változások, előremutató pozitív változások vannak Debrecenben, ezért kérem és kívánom, hogy éljék meg az egyetemista éveiket. Ezt kívánom, mert ilyen jó soha nem lesz többet az élet. Elmúlik. Én örökké hálás leszek Debrecennek és az egyetemnek, mert akkora kupolát rakott a fejünk fölé, olyan őrzésben, vigyázásban voltunk, mint amire nem is gondoltunk. Nem is tudtuk akkor, mekkora kincs ez. Én vagyok az egyik, aki biztosan nem sírja vissza a régi rendszert egyébként, de abban az időben egyetemistának lenni egy biztosíték volt. Nekem sok tanárral volt személyes kapcsolat, mindenkihez bátran fordulhattam. Dede Miklóst azonban szeretném kiemelni a Fizika Tanszékről, aki nagyon bízott bennem, talán hitte is, hogy ezen a területen fogok elhelyezkedni, s igazi partnerként tekintett rám. Ez nagy kincs volt akkor is, ma is az lehet annak, aki megéli.

a 2000-es évek elején, akkor megkeresett a vezérigazgató a szakkomentátorság kapcsán. Hajdú B. Istvánnal raktak össze, ő volt a kommentátor, én meg a szakkomentátor.

Ha jól tudom, a Dj Dominique név is az NBA-vel kapcsolatban született meg, s Debrecenben.

Amikor hazajöttem Amerikából, hoztam NBA-kazettákat, s levittem edzésre. Próbálgattuk mi is, amiket csináltak a felvételeken szereplők. Nyilván nem tudtuk megcsinálni, de próbáltuk. Mindig hülyéskedtünk, próbáltuk közvetíteni, levenni azt, amit a kazettákon láttunk, ahogy Amerikában közvetítenek. Ment nagyban a duma. Ekkor az én legjobb barátom - Orosz Pali - akart mindenáron Jordan lenni, pedig ő



A kutató jogászi pálya is lehet érdekes, izgalmas

Bár Bihari Erika középiskolás korában még úgy gondolta, hogy a Miskolci Egyetemen fog majd továbbtanulni, nem így alakult, az élet valahogy mindig a Debreceni Egyetem felé sodorta. Aztán annyira megszerette az itteni közeget, embereket, hogy már hosszú évek óta az Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszékén tanít és kutat. A jog lett a mindene.

■ OROSZ CSABA

Bihari Erika, az Állam- és Jogtudományi Kar (ÁJK) fiatal adjunktusa 1989-ben Miskolcon született és az annak közelében található Kisgyőrben nőtt fel. Középiskolába a miskolci Avasi Gimnáziumba járt. Mind az általános-, mind a középiskolában kitűnő tanuló volt. Mivel a történelemmel fakultáción is foglalkozott és a magyart is szerette, érettségi után arra gondolt, hogy egyenes lesz az útja a Miskolci Egyetemre, ahol valamilyen humán képzésen folytatná tanulmányait, de sokáig nem tudott választani. Családi kupaktanácsot tartottak a kérdésről, mely után a jogi vagy a közigazgatási képzési irány mellett döntött, amiben az is közrejátszott, hogy korábban két rokona is közigazgatási területen szerzett diplomát. Első helyen a jogász képzést, második helyen az igazgatásszervező alapszakot választotta. Az érettségit követően kiderült, hogy sajnos elsőre nem sikerült a nyelvviz-

gája, így az azért járó pluszpontokat nem tudta magával vinni, így nem került be jogász képzésre. Így jött Debrecenbe közigazgatást tanulni.

– Azért, hogy magamnak és a családnak is bizonyítsak, ekkor célul tűztam ki magam elé, hogy a következő évben újra felvételizzek majd jogász képzésre Miskolcra, addig is azt az évet még hasznosan töltöm Debrecenben. Ősszel sikerült a nyelvvizsgám, Miskolcra pedig felvettek. Csakhogy közben egészen jól beilleszkedtem a debreceni egyetemi közegbe, sok barátot szereztem itt és a hallgatói önkormányzatban is elkezdtem ténykedni. Így itt maradtam, nem mentem vissza a szülővárosomba – emlékezett.

Az ÁJK igazgatásszervező alapszak elvégzése után a közigazgatási menedzser mesterképzést is teljesítette. Közben ügyintézőként kezdett dolgozni a Hajdú-Bihar Megyei Kereskedelmi és Iparkamaránál, a Békéltető

Testületnél. Munkája adminisztratív, közigazgatási és jogi feladatokat egyaránt tartalmazott. Rájött, hogy ebből őt leginkább a jogi terület érdekli. Akkortájt, 2012-től folyamatosan alakultak országszerte a doktórandsz önkormányzatok, melynek kapcsán megkeresték a Debreceni Egyetemtől (DE) és azt kérték tőle, hogy vegyen részt annak feladataiban. Elfogadta az ajánlatot és az államvizsgát követően immár részmunkaidős munkavállalóként visszatért a DE-re, majd a meglévő közigazgatási diplomájával felvételizett az itteni jogászképzésre, amit így három és fél év alatt tudott elvégezni.

Jogászképzés, jogi kutatás

Az utóbbi képzés során azt kapta, amire számított. A tudományos munka felé is elkezdett kacsingatni. A Békéltető Testületnél végzett munka kapcsán fogyasztóvédelmi kutatásokkal foglalkozott, melyből Tudományos Diákköri Dolgozat is született. A 2017-ben Miskolcon megrendezett XXXIII.

Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Fogyasztóvédelmi és Versenyjogi szekciójának I. helyezette lett kollektív fogyasztói jogértékesítés témakörben írt dolgozatával, és különdíjjal is jutalmazták. Ez a siker volt az a motiváló tényező, melynek hatására úgy döntött, hogy megpróbálja a PhD képzést is. A tudományos pályára lépéséhez az is hozzájárult, hogy a miskolci rendezvénnyel párhuzamosan országos doktorandusz konferenciát is tartottak a borsodi nagyvárosban, amin szintén részt vett és az ott látottak, hallottak elnyerték a tetszését.

– Akkoriban sokat gondolkodtam azon, hogy jó lenne gyakorló jogászként is kipróbálni magam. Részt vettem a kar Jogi klinika büntető eljárásjogi programjában, melynek keretében megismerkedtem a büntető ügyszakos bírói tevékenységgel a Debreceni Ítéltáblán, alapszakon a szakdolgozatomat is ilyen témakörben írtam, A bíró szerepe a büntetőperben címmel. Azt terveztem, hogy ha majd végzek, megpróbálok bekerülni a bíróságra – mondta.

Végül mégis inkább a doktori képzést és a jogi kutatásokat választotta. Fogyasztóvédelmi szakjogász végzettséget is szerzett. A PhD képzés során előnyre vált, hogy korábban sokáig a DE ÁJK-n tanult, így ismerős volt neki a környezet. Kutatott, cikkeket írt. 2018-tól a tanszéki és a kari munkában is aktívan részt vett, előadásokat és szemináriumokat tartott, vizsgáztatott, foglalkozott például különböző versenyekre való felkészítéssel, illetve beiskolázással és konferenciaszervezéssel. Utóbbiak során nagy hasznát vette annak, hogy korábban az ÁJK Hallgatói Önkormányzatánál rendezvény-szervezőként és gazdasági alelnökként is tevékenykedett, valamint ekkor a Debreceni Egyetem Doktorandusz Önkormányzatának elnökhelyettesi tisztségét töltötte be és a Doktoranduszok Országos Szövetségének munkájába is bekapcsolódott. Ebben az időszakban az első nagy kihívása a komplex vizsga volt, amikor szakmai bizottság előtt kellett számot adnia arról, hogy áll a kutatása, miként jutott előre, mik a további tervei.

– Egymás után jöttek az újabb lépcsőfokok. Nem volt időm azon gondolkodni, hogy esetleg kilépjek ebből, menjek-e más irányba, mert valahogy vittek előre a történések, amiket összességében pozitív élményként éltem meg. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem merültek fel bennem kétségek, jó úton haladok-e, de szerencsére szinte mindig nagyon jó visszajelzéseket kaptam, akár egy konferencián a szakmai zsűritől, a doktori disszertációm külsős bírálótól,

kollégáimtól. Végül mindig arra jutottam és jutok most is, hogy megéri az alapos munka, a fáradozás céljaink elérése érdekében – fejtette ki.

Tanulmányai alatt több kitüntetéssel is elismerték tehetségét. Először akkor, amikor hallgatói önkormányzati képviselő volt, amit a DE rektorának elismerése követett és a Debreceni Egyetem Hallgatói Önkormányzat Elnöksége által adományozott Hallgatói Mozgalomért Emlékplakettet is átvehette, hiszen a tudományos munka mellett egyetemi éve alatt példamutató közösségi, ér-

*„...jól beilleszkedtem
a debreceni egyetemi
közegbe, sok barátot
szereztem (...) így itt
maradtam, nem mentem
vissza a szülővárosomba...”*

dekképviselői és tudománynépszerűsítő tevékenységet is végzett. A jogi képzés befejezésekor megkapta az ÁJK-tól a Domokos Lajos-Díjat. Munkavállalóként Rektori Elismerő Oklevél kitüntetésben részesült. A disszertációját a nemzetközi beruházási jog területén, a külföldi közvetlen tőkebefektetések védelméről, az ezzel kapcsolatos vitarendezésről írta. 2021-ben ügyvivő szakértőként, később tudományos segédmunkatársként tevékenykedett tovább az ÁJK-n, 2022-ben tanársegédi státuszt kapott. 2024 végén doktori fokozatot szerzett summa cum laude minősítéssel. Idén áprilistól adjunktusként dolgozik.

Ahogy egyre többet oktatott azt érezte, hogy hiányzik a gyakorlatban szerzett jogi tapasztalat.

– Látom, hogy azok a kollégák, akik gyakorló jogászként is dolgoznak például ügyvédként, bíróként, másként közelítenek egy-egy témához, még ha anonim módon is, de a saját tapasztalataikat is behozzák a képzésbe. Ezért igyekszem mindig utánajárni egy adott jogintézménynél, hogy éppen mi a bírói gyakorlat, milyen az aktuális szabályozás és mi olvasható a szakirodalomban. Szerencsére sok forrás áll rendelkezésünkre, vannak például online jogtáraink, folyóirataink. Azt tervezem, hogy amennyiben lesz rá lehetőségem a későbbiekben ilyen irányba is nyitok majd – osztotta meg gondolatait.

Jogi kutatásai során kezdetben fogyasztóvédelmi problémákkal foglalkozott. Ezt kö-

vette az imént említett nemzetközi beruházásvédelem, később elsősorban ez utóbbi szakterületet vizsgálta.

– Amikor elkezdtem a kutatásomat, volt egy olyan igény globális szinten is, hogy az Európai Unió Bírósága foglaljon állást az Unión belüli közvetlen külföldi befektetések és azok védelme, illetve az azokkal kapcsolatos jogviták rendezésének területén. Tudjuk jól, hogy ez nem olyan egyszerű, meglehetősen sok egyeztetésre van szükség az ilyen döntések meghozatalakor. Pont az én kutatásom második évében született meg az a mérőföldkőnek számító ítélet, amely teljesen megváltoztatta a korábbi szabályokat, felkavarodott az állóvíz. A jó kutatás egyik fontos ismérve az aktuális információkra történő reagálás – magyarázta.

Amikor fény gyúl a szemekben

Nagyon szeret tanítani, 150 fős és 25 fős csoportokat is oktat. Általában pozitívak a hallgatókkal kapcsolatos tapasztalatai, motiválja amikor azt látja, hogy az előadásokon, gyakorlati órákon érdeklődnek a téma iránt és fény gyúl a szemekben. Az órák után gyakran kap a hallgatóktól a képzéssel, az előrehaladással kapcsolatos kérdéseket is.

– Ezekben a témákban is szívesen segítek a hallgatóknak. A korábbi oktatói tevékenység hallgatói véleményezése során magas pontszámokat kaptam és szakdolgozati konzulensként is sokan bizalmat szavaznak nekem. Fontos számomra a tehetséggondozás és a tudományos utánpótlás-nevelés is, vannak DETEP-es hallgatóim is – fejtette ki. Nem tartja magát szigorú tanárnak, igyekszik rávezetni a hallgatót a helyes válaszra, de azért ahhoz ragaszkodik, hogy az adott érdemjegyhez szükséges követelményt mindenkinek teljesíteni kell, elvárja a tudást, a jogi kifejezések szakszerű használatát.

A tanításon túl az ÁJK Jogi Továbbképző Intézetében titkári pozíciót tölt be, ami egyben kreatív kihívást is jelent számára, különösen az új képzések megvalósításában történő részvétel.

Igyekszik odafigyelni a mentális és testi egészségére. Kikapcsolódásképp nagyon szeret főzni, bár nem egy nagy gourmet és nem próbál különleges konyhatechnikai eljárásokat alkalmazni, de kísérletezik, saját recepteket fejleszt minőségi és egészséges alapanyagok felhasználásával. A visszajelzések szerint eddig még nem fogott mellé, sótt. A mozgást is igyekszik élete szerves részévé tenni, és szeret közösségi programokon is részt venni, barátaival egy kávé meginni, koncertekre, fesztiválokra járni.



Színek és karakterek a színpadon

Faluvégi Fanni nem egyszerűen énekel - megmutat valamit a világból, ami csak akkor látható, ha énekel. A Zeneművészeti Kar (ZK) klasszikus énekművész mesterképzésén végzi tanulmányait, miközben Berlinben ösztöndíjas, világhírű rajzfilmekben szinkronizál és énekel, közben pedig még mindig arra vágyik, hogy igazi művésszé váljon. Talán már most is az, de ő türelmes és addig dolgozik, amíg szerinte arra szüksége van.

■ BÖGRE ZOLTÁN

Minden kezdet nehéz? Általában így van, kivéve akkor, ha a tehetség kérlelhetetlen módon ki akar törni a burokból. Faluvégi Fanninál már gyerekkorában ott munkálkodott a csitulni nem akaró tettvágy, az önmegvalósítás újra meg újra fellobbanó lángja, amit nem igazán lehetett kordában tartani.

– Nagyon hiperaktív gyerek voltam, az iskola mellett sportolni jártam, de még így sem tudták a szüleim teljes mértékben kihasználni az összes energiámat. Olyannyira nem, hogy hétvégén is muszáj volt kezdeniük velem valamit. Még egy színjátszó társulathoz is elvittek, ahol Szurdi Miklós és Xantus Barbara voltak a mestereim. Ott bizony énekelni kellett, ráadásul musicalt. Szerettem a középpontban lenni. Mai napig úgy működök, hogy ha valamilyen feladatot kell megoldani, mintha egy befőttesüvegből akarna kitörni valamiféle energia. Ezt a pozitív értelemben vett hiperaktivitást mára sikerült úgy felhasználnom, hogy előre lendítsen, a hasznomra váljon - mondta. Még most is kettős érzés van benne azzal

kapcsolatban, hogy megadatott neki a kiváltság: azt csinálhatja, amit szeret. Mint mondja, a szülei nagyon jó munkát végeztek, hiszen úgy és abba az irányba terelték, amire szüksége volt, ami ahhoz kellett, hogy most az álmait élje és megvalósíthassa azt, ami után egy kislány vágyakozhat.

- Az énekléshez vezető út munkás. Amikor egy darabot tanulok, amikor szóról szóra le kell fordítsam a szöveget, idegen nyelveket kell alapszinten elsajátítanom, megértenem a mondat szerkezeteket a hitelesség érdekében, vagy amikor mindezek miatt kissé szárazabbnak érzem a munkát, még akkor is egy hihetetlen kaland az egész és egy olyan kihívás, amely folyamatosan fejlődésre, tetekre sarkall. Ez hihetetlen módon fiatalon tartja az embert köszönhetően annak, hogy rengeteg újdonság van benne és ez motivál a legjobban. A gyakorlaskor a hangokkal való kísérletezés, próbálgatás fárasztó lehet és eljutok a tűrőképességem határához. Ilyenkor le kell állni, abba kell hagyni, venni kell egy nagy levegőt, nem szabad erőltetni. Nem célom az, hogy saját magam ellensége legyek, így nem mindig gyakorlok, amikor lenne rá időm, hiszen meg kell tanulni azt is, miként lehet egy kicsit pihenni. A türelem

a kulcsszó. Bátori Éva, aki a csodálatos mesternőm a Zeneművészeti Karon, sokszor azt mondja: lehet tíz év múlva lesz nagyon jó az, amin most dolgozok, de amikor odaérek, akkor elégedett leszek. Vannak olyan feladatok, amik hamarabb beérnek, de ha tudom, hogy valamiért érdemes tenni, mert meglesz az eredménye, akkor inkább türelmes vagyok – magyarázza Faluvégi Fanni. Nagyon korán fel kellett nőnie. Két testvére a sportban jeleskedett, ő pedig rájött, hogy a színpadon van a helye. A szülői támogatás mellett saját képességeivel kellett tisztában lennie, ennek érdekében gimnazista lányként gyakorolt és gyakorolt, míg barátai szórakoztak, ő fejlesztette magát, a váratlan kudarcélmény sem fogott ki rajta, mert a pozitív energia nem hagyta nyugodni. Folyamatosan ki akart robbanni az energia abból a bizonyos befőttesüvegből.

– Sosem fogom megbánni, hogy erre a döntésre jutottunk. Annyira vágytam a színpadra, hogy először a Színművészeti Egyetemre jelentkeztem. Sajnos oda nem vettek fel, ekkor egy kicsit megtorpantam, ezután kimaradt egy év a tanulmányaimban, s azon kevesek közé tartoztam, akik nem mentek

az érettségi után rögtön egyetemre. Ebben az évben mérhettem fel igazán, hogy mire vagyok képes akkor, ha nincs egy olyan rendszer, egy olyan háterszág mögöttem, mint az iskola és nincs meg a jól megszokott rutinom. Itt jöttem rá: magasabb szintre kell emelnem az éneklést, nem akartam olyan tudást szerezni, amit a legtöbben megkaphatnak, nagyobb kihívást kerestem. Arra jutottam, hogy ha megtanulom a klasszikus éneklést, akkor még bármikor énekelhetek könnyedebb műfajokban is, nem akartam határok közé szorítani magam-

terképzésben már visszatérhettem a személyes jelenléttel járó oktatásba és olyan tapasztalt karmesterekkel találkozhatok, mint Török Géza, aki, ha nem tartana órát, csak mesélne, már azzal is csak fejlesztené bennünket. Nagyon szigorú művész, de csupa-szív és folyamatosan ösztönöz, formálja az értékrendünket. Ez egy olyan szint, amikor az ember kezd beérni, beindulnak azok a tanulási folyamatok, amik már előrébb mutatnak - magyarázza az ifjú tehetség. A közelmúltban egy igazán nagy lehetőség találta meg a ZK mesterszakán fejlődő éne-

nizálás terén, így az esélytelenek nyugalmával jutottam el a válogatóra Nádasi Veronika tanárnő ajánlásával. Igyekeztem a színészi vénámat is felhasználni, de nem nagyon tudtam, hogy pontosan mit várnak tőlem. A lehetőségeimhez és az adottságaimhoz mérten próbáltam kihozni magamból a legjobbat. A mai napig nem értem hogyan, de engem választottak. Nem volt könnyű út, a tapasztalatlanságom sok plusz munkát adott a magyar változat készítőinek, de végül sikerült. A tavalyi második résznél már könnyebb dolgom volt, a két bemutató kö-



*„...Mai napig úgy
működök, hogy ha
valamilyen feladatot
kell megoldani, mintha
egy befőttesüvegből
akarna kitorni valamiféle
energia...”*

mat, vágytam a megújulás és a lehetőségek után. Szilágyi Olgától vettem különórákat, ő mindent megtanított az alapokról, így egy év alatt olyan szintre értem, hogy felvettek a Zeneművészeti Karra - emlékezett vissza a bizonytalansággal és a megújulással teli időszakra Faluvégi Fanni.

A tudásvágy felszívta a kitörni készülő energiákat, majd reményekkel telve érkezett meg Budapestre Debrecenbe. Az élet azonban most is közbeszólt. A világjárvány miatt a régóta vágyott diákévekből csak kóstoló jutott számára, így is különleges élményekkel gazdagodott abban a rövidke fél évben.

– Nagyon boldog vagyok, hogy ide sodort az élet, nagyon sokat köszönhetek Hruby Editnek, aki az egyetemi alapképzésben volt a mesterem. Az egyetemnek és a városnak különleges a varázsa, a hallgatói élet nagyon speciális. Messziről jött embereket ismerhettem meg, kezdetét vette a fiatal művészek nagy találkozása, közös gondolkodása, de sajnos ezek kényszerűsünetbe torkollottak. Belekóstolhattam ebbe a különleges miliőbe, majd hirtelen azzal szembesültem, hogy a nagybetűs éneklés alapjait otthonról kell megtanuljam. A mes-

kest, aki jelenleg Berlinben, a Hans Eisler Egyetemen tölti ösztöndíját.

A Csokonai Nemzeti Színház igazgatója, Mátyássy Szabolcs által írt Scaevola című operában debütálhatott Mirela szerepében 2024 novemberében Szabó Máté rendezésében, ezt élete egyik csúcspillanataként értékeli. Különös módon azonban a szélesebb közönség nem a klasszikus vagy kortárs énekes teljesítménye, az operaáriák alapján ismerte meg. Úgy lett híres, hogy még tanulja a szakmát. Faluvégi Fanni ugyanis több, nagyon népszerű amerikai animációs filmben szinkronizál és énekel. Elég csak megemlíteni Az én kicsi pónim - Új generáció, vagy a Lego Friends sorozatokat, de a legjelentősebb szerepe a világhírű Vaiana című rajzfilm volt, ahol ugyancsak szinkronizált és énekel, ráadásul a címszereplőnek kölcsönzött felejthetetlen módon magyar hangot.

– A Disneynek nagyon komoly elképzelése volt arról, hogy egy nagyon fiatal magyar hangot találjanak, mint ami eredetileg is van a szereplőnek. Néha előfordul, hogy a prózai és az énekhang nem egyezik, itt viszont nem volt ilyen opció. Valójában semmilyen tapasztalattal nem rendelkeztem a szinkro-

zött eltelt nyolc évben ugyanis volt néhány szinkronszerepem, így jóval tapasztaltabb énekesként tértem vissza a karakterhez, ami egyébként nagyon a szívemhez nőtt - emlékezett vissza.

Mint mondja amennyire hasonlít a színpadi éneklés a szinkronizáláshoz, annyira különbözik is tőle. Előbbinél különleges színeket, extra karaktereket lehet megalkotni, míg a szinkronnál egy zárt helyiségben, egy mikrofonba kell énekelni. Ez egy nagyon biztonságos közeg, mindig újra lehet próbálkozni. A kortárs darabokat azért szereti, mert ezekben látja a legtöbb kreativitást, ilyenkor az az izgalmas, hogyan lehet újat létrehozni, ráadásul beépítheti a szinkron és az opera terén szerzett tapasztalatokat is.

Kihívás és játék, ez a kettőség jelenti Faluvégi Fanni számára az éneklés megfoghatatlan, belülről fakadó lényegét és varázsát. Úgy véli, hogy az éneklés bár sokszor megterhelő fizikai tevékenység, ugyanakkor a lélek egy olyan őszinte kicsordulása, amikor érződik: valami igazán különleges dolog történik.

– Az a vágyam, azt kívánom magamnak, hogy olyan lehetőségek és feladatok találjanak meg, amikben kipróbálhatom magamat, amik rávilágítanak az erősségeimre. Olyan művésszé szeretnék válni, aki helyt tud állni és képes újat nyújtani. Szeretnék új életet adni az operának, hozzám illő szép feladatokkal találkozni.

A betegeknek nemcsak a tüneteiket kell kezelni, hanem a probléma kiváltó okait is - állítja Debrecen egyik legnépszerűbb háziorvosa és természetgyógyásza a sri lankai származású Kothalawala Dulana Saman. A magyarul kiválóan beszélő gyógyító naponta csak öt órát alszik, magyar feleségével pedig csaknem 40 éve élnek és dolgoznak együtt.



Dr. Saman: a nyugati és a keleti orvoslás kiegészítheti egymást

■ OROSZ CSABA

Kothalawala Dulana Saman az Indiai Óceánban található gyönyörű szigeten, Sri Lankán látta meg a napvilágot. Az egyetemi oktatóként dolgozó szülei a szociáldemokrata világnézet hívei voltak. Fiuknak valamilyen tisztességes polgári foglalkozást és politikusi karriert szántak, de másképp alakult az élete. Az ifjú Saman hazájában 1983-ban elnyert egy olyan a magyar és a sri lankai állam által közösen létrehozott ösztöndíjat, amivel azokat igyekeztek segíteni, akik Magyarország egyetemén akarták képezni magukat. Azért pályázott erre, mert édesanyja, aki Sri Lankán közismert és neves gyermek- és oktatási pszichológus, korábban többször járt egybekel mellett Magyarországon is és azt a feladatot adta a fiának, hogy belülről tanulmányozza az akkor itt még létező szocializmust.

– Édesanyám indoklása szerint ott télen van fűtés és meleg víz és ennivalóért nem kell

sorba állni, mint más szocialista országokban. Nagyjából csak annyit tudtam Magyarországról, amit földrajzból tanultam, hogy hol helyezkedik el Európában, hogy a Duna a legnagyobb folyója, no meg amit történelem órán hallottam, hogy Magyarország miatt tört ki az első világháború. Legalábbis ezt így tanították nekünk. Akkoriban az internetet még nem találták fel – emlékezett. 1983 szeptemberében egy szál bőrönddel a kezében és egy gitárral a hóna alatt megérkezett Budapestre, ahol a Nemzetközi Előkészítő Intézetbe került. Ott három hónapig kizárólag magyarul tanult. Aztán ugyanott – a magyar nyelv további gyakorlása mellett – a mi nyelvünkön is elsajátította az általa szingalézül egyszer már megismert biológia, fizika és kémia tudományát.

– Közben szabadidőmben és hétvégenként eljutottam például Pécsre, Szegedre és Debrecenbe is. Budapesten megismertem a Semmelweis Egyetemet. Azért a debreceni orvosi kar tetszett a legjobban, mert szép

helyen van, a Nagyerdőben és lényegében egy nagy komplexum volt. A felvételin olyan magas pontszámot értem el, hogy választhattam melyik városban akarok tanulni, Debrecent jelöltem meg – magyarázta.

A beilleszkedés viszonylag könnyen ment neki, mert gyermekkorától olyan nevelést kapott, hogy önállóan is megállja a helyét. A szülei járták a világot, így a kis Saman sokszor hónapokig nem látta őket, olyankor nevelők gondoskodtak róla.

Hiába a magyart tartják a világ egyik legnehezebb nyelvének, a nyelvtanulás nem jelentett komolyabb problémát neki, mert állítása szerint nyelvtani szerkezetében a magyar sokban hasonlít a szingalézre. Hetente legalább egyszer például moziba ment, ahol vagy magyar, vagy magyarra szinkronizált filmeket nézett. A legelső alkotás, amit látott a Falfúró volt. Emellett magyar gyermekkönyveket forgatott és itt tanuló honfitársai szoba-, és csoporttársai is

segítették. Ma már remekül beszéli a magyart.

Az ételeket, a közlekedést és a kommunikációt könnyen megszokta. Amit viszont furcsának talált, az itt szerinte előforduló erkölcsi lazaság. Sri Lankán ugyanis az a szokás, ha valaki egy ellenkező neművel kapcsolatba lép az családalapításban végződik.

Későbbi magyar feleségével a debreceni egyetemen ismerkedett meg, aki ugyanakkor kezdte a matematika, fizika szakos tanárképzést amikor ő az orvosit. Harmadévben egy kollégiumi teaházban jöttek össze. Saman megkérdezte Juditot, mit szólna, ha tartósan udvarolna neki, mire ő helyeslően válaszolt. Néhány hét után megkérte a lány kezét, amire ő igent mondott azzal a kikötéssel, hogy az esküvőre csak azután kerüljön sor miután mindketten megszerezték a diplomát. Csaknem negyven éve, 1986-ban kötötték össze az életüket, 1990 óta házasok.

Kothalawala Dulana Saman az egyetem idején aktívan kivette a részét a tudományos diákköri munkából. Három Országos Diákköri Konferencián is szerepelt, ahol két első és egy második helyet ért el 1988-ban és 1989-ben. Wessprémi-díjjal és Pro Scientia Aranyéremmel ismerték el. Magyarországon mai napig ő az egyetlen, aki orvostudományi és az informatikai eredményeiért is megkapta az utóbbi díjat.

Az Anatómiai Intézetben mint TDK-s demonstrátor harmadévesként már anatómiát tanított a legelső angol nyelvű évfolyamnak. Negyedéves volt, amikor Székely professzor behívatta és azt mondta neki, úgy látom jó gyerek vagy. Aztán megkérdezte, hogy végzés után akar-e ott dolgozni. Nem bánom, felelte Saman. Anatómusként tanársegédi szintig jutott.

– Ugyanakkor sok dologban, például a kutatásokban, a kísérletekben nem haladtam úgy ahogy szerettem volna, ahogy a képességem, tudásom azt lehetővé tette volna. Így 1999-ben otthagytam az egyetemi oktatói pályafutást – ismertette.

Elmondta: abban az időben nagyon sokat, hetente 22 órát oktatott, melynek több, mint a felét boncteremben tartotta. Valószínűleg az ott belélegzett sok formalintól megbetegedett, hangszálpolip alakult ki nála. Fül-orr-gégész kollégái azt mondták neki, hogy meg kell műteni, viszont elképzelhető, hogy utána majd nem fog tudni beszélni, tanítani. Erre természetgyógyászhoz fordult, aki teljes mértékben meggyógyította. Azért döntött így, mert családi gyökerei jóvoltából a keleti ajurvéda alap tanításait már ismerte, volt ezzel foglalkozó

orvos rokona is. Gyermekkorában miközben elsősorban a nyugati orvoslást vették igénybe, - például beadatták a védőoltásokat, antibiotikumokat használtak - gyakran az ajurvéda is előkerült. 2000-ben visszament Sri Lankára és beiratkozott egy ezzel foglalkozó egyetemre és megtanulta a hagyományos kínai orvoslást, ilyen diplomát szerzett. Aztán az ennek magyarországi végzéséhez szükséges vizsgákat is letette, az engedélyeket beszerezte. Egyre több pácienszt kezel, segített meggyógyulni. Kez-

*„...a debreceni orvosi
kar tetszett a legjobban,
mert szép helyen van, a
Nagyerdőben...”*



detben naponta hárman, négyen keresték, 2008-ban viszont már volt olyan nap amikor 150-en jártak a rendelőjében. Alig látta négy gyermekét. Ezért tudatosan leépítette a páciensek számát, jelenleg naponta maximum 25-30 beteget kezel.

– Azt mondják az emberek rólam, hogy elég jó vagyok a hagyományos kínai orvoslásban. Feleségem közben előbb egészségfejlesztői mesterdiplomát, aztán ápolónői diplomát szerzett, együtt dolgozunk. 2008 körül azon gondolkodtunk, hogy ezt a tudást jó lenne bevinni az állami gyógyászatba. Akkor kezdtem el a házi orvos képzést és 2011-ben házi orvosi szakvizsgát tettem le. Debrecen-

ben, a Kassai úton vásároltunk egy házi orvosi praxist. Azóta mint házi orvos rendelek, míg Józsa a házamnál egy szabályszerűen kialakított rendelőt tartok fenn, ahol kínai gyógyászzal foglalkozom. A kettőt nem keverem – jelentette ki.

Hangsúlyozta, hogy ő orvosként nemcsak kezeli a beteget, hanem igyekszik a mögöttes problémáikat is felderíteni. Többéves tapasztalat alapján ugyanis arra jutott, hogy nem minden embert kell fizikai síkon kezelni, sokaknak elegendő elmagyarázni, hogyan kell változtatni az életmódján ahhoz, hogy eredmény legyen, javuljon az egészsége. A tanácsadásért, utókövetésért nem kér pénzt.

– A vizsgálatok után mindenkinek nyíltan megmondom, hogy tudok-e neki segíteni. Arról is beszélek a pácienssel, hogy meg tudom-e gyógyítani vagy inkább csak a tüneteit tudom kezelni. Nem vetetek meg dolgokat az emberekkel, sosem csapok be senkit. Csak utat mutatok, nem halat adok, hanem igyekszem halászni megtanítani – magyarázta.

Állítja, hogy ezt a világnézetet kezdetben sok magyar házi orvos elutasította, de mára változóban van a szemlélet. Szerinte azért nem sikerült még a teljes körű elfogadtatás, mert sajnos sok olyan ember is természetgyógyásznak mondja magát, akinek sem ilyen ismeretei, sem megfelelő szakirányú végzettsége nincs.

– Jónéhány éve már letettem arról, hogy bárkit is meggyőzzek bármiről. Magamat nem reklámozom. Küldetésemnek tartom, hogy akik viszont így is jönnek, azoknak a tőlem

telhető maximumot nyújtva segítsek. Megmutatom nekik azt az utat, amit járniuk kell ahhoz, hogy meggyógyuljanak – fogalmazott.

Ahogy betegek általában hívják, Saman doktor naponta mindössze öt órát alszik, viszont időnként medítál. Nemcsak munkaidőben, hanem azon kívül is sok időt tölt feleségével, együtt szoktak sétálni, néha kirándulni.

Van kinek átadni a stafétabotot, három gyermeke már orvos, a negyedik most jár az orvosi egyetemre, akikkel időnként komoly szakmai vitákat folytat. A két fiával együtt összesen három Wessprémi-díjjal büszkélkedik a család.

Évszázados küldetést teljesít már lassan negyed évszázada



Több, mint húsz éve vezeti a Hajdúböszörményi Bocskai István Gimnáziumot. Ott érettségizett, a katonaságot és az egyetemi éveket leszámítva a mai napig a gimnáziumban van. Kollégáitól, a tanulóktól, de leginkább magától is elvárja, hogy kihozzák magukból a legjobbat. „Ha mindent megteszünk ezért, akkor sikeresek lehetünk –hitem szerint Isten kegyelmével” – vallja Gyulai Sándor.

■ BARAK BEÁTA

Hogyan került a Debreceni Egyetemre?

Az akkori Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre felvételiztem először, ám a matek nem sikerült valami fényesen, viszont a történelem maximális pont lett, és mondták a felvételiztető tanárok, hogy talán nekem jobb lenne a bölcsészkarat megpróbálni. Egy évig képesítés nélküli napközistanárrá lettem. Sok olyan nevelési szituációba kerültem, amibe nem akartam, s gondoltam, hogy ezeket meg lehetne előzni – ekkor döntöttem el, hogy tanár leszek, és az út Debrecenbe vezetett.

Utolsó „előfelvételiként” készültem a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem magyar-történelem szakára; nagyon szerettem, sokat adott nekem a felkészítő, a történelem jól ment, magyarból kellett jobban igyekezni, s felvettek: 1989-ben kezdtem el az egyetemet. Több olyan tanár egyéniséggel kerülhettem kapcsolatba, akikkel később is megmaradt a jó viszony. Magyarból egyértelműen Görömbel Andrást emelném ki, aki nagy hatású volt (a tiszteletére emléktáblát is avattak a Bocskai-gimnáziumban, hiszen tanárként ott kezdte a pályáját - a szerk.), de említhetném Imre Lászlót, Imre Mihályt,

Sebestyén Árpád nyelvész tanár urat. Akkoriban jelentek meg a fiatal magyarosok is: Borbély Szilárd, Debreceni Attila; a filozófia tanszéken pedig Vajda Mihály, igazán pezsgő volt a bölcsész élet. Bár a történelemmel indultam, én ott magyaros lettem, de szívesen emlékszem Bohony Nándorra, Mazsu Jánosra, Balla Lajos ökoritörténészre, aki megmutatta, mit jelent a valódi kutatómunka. Maradandó jó élmény volt nekem a Debreceni Egyetem, a tanítási gyakorlatra is szívesen emlékszem vissza a Kossuth-gimnáziumban Bun Zoltánnál. Az utolsó félévben óraadónak „kijöttem” ide a gimnáziumba, itt tartottam a záró-

tanítást Görömbei Andrásné és Kovács István előtt Tóth Elekné osztályában.

Az igazgatói irodában olyan arcképek előtt ülünk, mint Kozma Sándor, Péter Károly, Köblös Samu, Rácz Jenő, Sarkadi Nagy János, Mihály János.

1994 szeptembertől már kinevezést is kaptam, ami azért volt érdekes, mert a katonaságot és az egyetemi éveket leszámítva a mai napig itt vagyok a gimnáziumban. 2002-ben lettem igazgató, sajátos helyzetben, a nővérem után. A kollégák tudják, hogy más személyiségek vagyunk, nagyon gyakran vannak vitáink, de a kulturált szakmai vita erre a gimnáziumra mindig is jellemző volt, s fontos dolognak tartom, mert a nevelés szabadságához hozzátartoznak a pedagógiai viták. És igen, jó, hogy ezek a portrék nem voltak még itt a falon, mert ma, ismerve az életútjukat, nem biztos, hogy vállaltam volna a feladatot (nevet). Egyébként Mihály János nagy nemzedéke tagjai között nem mindig lehetett látni, hogy milyen ellentétek vannak a tanárok között. Nem mutatták, hanem a gyerekért, az iskoláért mindent megtettek a tudásuk, szorgalmuk legjavát adva. Pedig utólag derülnek ki, hogy milyen sok dologban nem értettek egyet. Sok, szinte legendás nevelőtestületi alkalomról hallottam, a '60-as, '70-es évekből, amikor a tanárok hozzátartozói (főleg feleségek) itt álltak a gimnázium előtt, mert még nem ért véget a tantestületi értekezlet. Kérdeztem annak idején Csíha Laci bácsit (Csíha László magyar-francia szakos tanár, a szerk.), hogy miről lehetett éjfélig vitatkozni? Akkor legyintett, hogy ugyan miről, ki a jobb tanár vagy mitől jó egy tanár? Ilyen parázs vitáink már nincsenek, de a szakmaiság folytán akad nézeteltérés a tanári személyiségek között, ami jó is lehet. Maga a konfliktus, az nem mindig jó, ugyanakkor fontos egy nevelőtestületben, hogy ne egyöntetű legyen, ne egyfelé nézzen, hanem különféle személyiségekből álljon össze, de a tanuló, a tanulás érdekében együtt tudjanak dolgozni.

Az iskola szellemisége magában foglalhatja azt is, hogy mennyire képes ötvözni a hagyományokat az újításokkal. Ez miképp igaz a gimnáziumra?

Nagyon nehéz ezt az egyensúlyt megtartani manapság, holott törekszünk arra, hogy a gimnázium közössége az iskola hagyományait jelenkori értéként vállalja. S azt is szeretnénk, hogy az intézmény szellemisége az értékörzés, valamint az erre szervesen építő, előrelátó, értékteremtő újítás egysége határozza meg. Ilyen küzdelem a több mint 150 éves épület oktatási

célokra való használatának fenntartása: a boltozatos termekben a korszerű kivetítő eszközök használata. Jó példa a médiaszakterem vagy fizika- és a kémiaszertár, ahol gyakran XIX. századi és XX. század eleji – már muzeális eszközök, bútorok vegyülnek a legmodernebb eszközökkel. Az iskolai élet szervezésében a digitális felületek (Kréta, Teams) használata nem zárja ki az osztályalapú szerveződést, noha egyre inkább

„....Borbély Szilárd, Debreceni Attila; a filozófia tanszéken pedig Vajda Mihály, igazán pezsgő volt a bölcsész élet...”

az egyéni, differenciált felkészítésen van a hangsúly. A tanítás során az IKT eszközök használata sem zárja ki a hagyományos követelmények érvényesítését.

Hogyan érzékelhető az iskola szellemisége, értékrendje?

Az iskolai éthosz Irinyi Tamás szakértő szerint az iskola levegőjében is benne van. Az, ahogyan a tanulók és tanárok viselkednek napközben, ahogyan a külvilág előtt megmutatkoznak. Ebben persze nagy szerepe van a családnak. A szellemiség és az értékrend tehát a hétköznapiakban is ott van: a tanárok személyes viszonyulásában és példaadásában, a tanulók hozzáállásában, az elvégzett munka örömeiben. De igazán ünnepi pillanatokban mutatkozik meg: ünnepélyeken és emléknapi méltóságában.

Jelenleg mik foglalkoztatják leginkább a vezetői munkáját illetően?

Újratervezünk. 2010-ig egyértelműbbek voltak a felsőoktatás és a munkaerőpiac elvárásai, igényei. Volt egy törekvés, hogy legyen egy általánosan jó alap, amit az érettségi jelent. Nagy örömmel jelentették be, hogy az új érettségivel megszűnik a különbség az akkori szakközépiskola – ma technikum – és a gimnázium között – 18 évig egységesen képző középiskola lesz. Aztán a demográfiai hiányhelyzet, a munkaerőpiaci elvárások – hogy minél hamarabb eljussanak a képzettek a munkaerőpiacra –, illetve a gyengébb státuszú családok törekvése miatt 18-ról 16 évre lement a tankötelezettség, teljes arccal a szakképzés felé fordultunk. Megmaradt régi erősségünk a pályaeorientáció során, hogy együtt tudtunk működni a helyi és vármegyei cégekkel (Tungsram, GE, NI), sok közös, például nyelvtanulást segítő program volt, s elősze-

rettel ajánlották ki például egy középvezető követését is. Most is próbálunk a gazdasági szereplőkkel együttműködni, illetve igyekszünk a felsőoktatáshoz kapcsolódni. A legjobbjaink főleg Budapestet célozzák meg: gazdasági irány a Corvinus, műszaki a BME, nyelvi irány az ELTE, a Pázmány. Figyelünk a Debreceni Egyetemre is, ahová szintén sokan mennek tőlünk. Összevág saját tehetséggondozó programunkkal a Debreceni Egyetem Tehetséggondozó programja (DETEP), amelyhez csatlakoztunk. A tavalyi 10. évfolyamot felmérték, mentorálást kínáltak fel, ami egy nagyon jó lehetőség, hamarabb tudnak haladni a gyerekek és húzzák a többi is. Hadd mondjak egy példát! Van egy tanulási nehézséggel küzdő végzősünk, aki briliáns ész a programozásban. Amikor megtalálta őt a DETEP, s ő pedig önmagát, onnantól kezdve minden jött magától. Van, amiből csak elégséges, de hiszek abban, hogy sok esetben nem felzárkóztatni kell abból, amiből a leggyengébb egy tanuló, hanem megtalálni, amiből a legjobb. Kibontakozzon, megerősödjön az önbecsülése, s akkor a társait is húzza. Ez sem szentírás, de sok esetben igaz, és nem arról van szó, hogy ha megvan kisujjból az ötös, ne csinálja meg. Az volna az ideális, ha minden gyerek megtalálná azt a területet, amiben a legjobb, a neki megfelelő tanárral, s erre lenne idő és sok-sok alkalom.

A mai középiskolás generáció sok kritikát kap...

Ők egészen mást és máshogyan tudnak. Nehéz dolgunk van, főleg a humán tárgyakkal. Ők már nem szövegekben, vagyis nem hosszú szövegekben élnek, persze vannak közben szigetek és csúcsok: akik olvasnak, írnak. Ez a pedagógusokra is igaz, régebben még a reálisok is többet olvastak, most a humán szakosok is a képernyőn olvasnak rövid szövegeket. Ma a másodlagos szóbeliség a jellemző, podcastek, videók formájában. Manapság egy-egy tételvázlatot 1,5-3-5 perces videó formájában is elkészítünk, mert úgy hamarabb megtanulja a leckét a diákság. Talán az érettségi az utolsó olyan vizsga, ahol a hagyományos befogadás működik.

Ha jól tudom, a családja is kötődik a gimnáziumhoz.

Feleségem angoltanár szintén a gimnáziumban, két lányunk van, akik itt végeztek. A nagyobbik települési, illetve tájrendező mérnök, jelenleg a General Electricnél tervez kórházi berendezéseket. A kisebbik magyar-országi szakos tanár lett, a magyar református szeretetszolgálat menekültmissziójánál tanít.

A betegek szolgálatában

A debreceni felsőoktatás sikeres működése a kezdetek óta elképzelhetetlen legodaadóbb dolgozói nélkül. Közülük sokan a háttérben, szinte észrevétlenül végzik a nyilvánosság számára olykor láthatatlan, ámde nélkülözhetetlen munkájukat. Gál Mária negyven éven keresztül többféle munkakörben segédkezett a betegek szakszerű ellátásában. Bár voltak nehéz pillanatok, a mai napig úgy érzi, hogy a legjobb döntés volt az ápolói hivatást választania.



■ PÁJER SZABOLCS

Meséljen kérem a gyermekkoráról! Hogyan emlékszik ezekre az évekre?

Született Hajdú-Bihar vármegyei vagyok, Földesen nőttem fel. Ott jártam óvodába, általános iskolába. Nekem nagyon boldog gyermekkorom volt. A faluban mindenki ismert mindenkit, gyerekként sokat bandáztunk, együtt játszottunk az utcán, a faluszélen a környékbeli gyerekekkel. De imádtam óvodába, iskolába is járni, ahol életre szóló barátságok születtek és ma is tartanak. 8-9 éves lehettem, amikor elkezdtem kézilabdázni és kb. 33-34 éves koromig versenyszerűen űztem is. Imádom ezt a sportágat. Megtanultam csapatban játszani, együtt, egymásért küzdeni, de elviselni a kudarcot és emelt fővel veszíteni is.

Ekkoriban mi szeretett volna lenni?

Kisgyermekkoromban nagyon gyakran kellett orvoshoz vinni, mert szinte folyamatosan mandulagyulladásom volt. Anyukám bömbölvé vitt minden esetben injekcióra. Ott ígértem meg a doktor bácsinak, hogy ha nagy leszek, akkor én is orvos leszek és vissza fogom neki adni a sok injekciót. És kb. hatéves koromtól arra készültem, hogy orvos leszek.

Hogyan került mégis az ápolói pályára?

Hajdúszoboszlón, a Hőgyes Endre Gimnáziumban érettségiztem, majd a Debreceni Orvostudományi Egyetemre felvételiztem, ahová azonban nem vettek fel. Trauma volt, de úgy gondoltam, hogy egy év múlva újra megpróbálom. Addig viszont az egészségügyben akartam elhelyezkedni. Így kerültem a DOTE Tüdőgyógyászati Klinikájának

kardiológiai osztályára mint segédápoló. És teljesen beszippantott ez a közeg. A közvetlen betegágy melletti munka annyira magával ragadott, hogy ápoló lettem.

Mely munkakörökben dolgozott a Debreceni Egyetem kötelékében?

Pályafutásomat segédápolóként kezdtem, majd a különböző képzések elvégzésével kerültem mindig az elért szakképesítésnek megfelelő munkakörbe. Így lettem általános ápoló, általános asszisztens, majd felnőtt szakápoló. Ezekben az években műszakos nővérként dolgoztam és mellette elkezdtem a diplomás ápoló képzést Nyíregyházán. Végzés után volt pár év furcsa helyzet, mert műszakoltam az osztályon, de már a klinikai vezető ápolót helyettesítettem. Olyankor a saját osztályvezető ápolómnak én voltam a főnöke, majd visszatérve az osztályra, a be-

osztottja. Ez azonban nem volt probléma, jól tudtuk kezelni mindketten a helyzetet. Haladtam előre a ranglétrán, osztályvezető ápoló lettem. Majd egészségügyi menedzser képzést végeztem a Semmelweis Egyetemen Budapesten, mivel ekkor még nem volt ilyen képzés Debrecenben. Klinikai vezető ápoló kinevezést kaptam a Kardiológiai Klinikán, majd a Kardiológiai- és Szívsebészeti Klinikán. Ezt követően már itt, a Debreceni Egyetemen (DE) végeztem el az egészségügyi menedzser mesterképzést. 2014-ben a DE Klinikai Központ ápolási igazgatója, majd ápolási- és szakdolgozói alelnök, 2021-ben pedig ápolási- és szakdolgozói igazgató lettem. Ebből a munkakörből vonultam nyugdíjba a nők 40 éves szolgálati idejével. 29 évet töltöttem a Kardiológiai Klinikán, 11 évet az Ápolási Igazgatóságon.

Hogyan gondol vissza az itt eltöltött negyven esztendőre?

Az eltöltött negyven év minden egyes napjára jó szívvel emlékszem. Voltak vidám, felejthetetlen időszakok, voltak nehezebb napok. Mégis minden percét szerettem. Úgy érzem, hogy jól kijöttem a mindenkori főnökeimmel - pedig volt néhány -, jó volt a kapcsolatom a beosztottakkal. Persze nem lehet minden helyzetben olyan döntést hozni, hogy az mindenkinek megfelelően és jó legyen, de azt hiszem, hogy objektív tudtam maradni minden helyzetben és a legjobb tudásom szerint döntöttem akár a betegágy mellett, akár közel 5000 ember főnökeként. Egy-egy új ápolási protokoll és az egységes ápolási dokumentáció bevezetése, vagy a szakképzésben, egészségügyi felsőoktatásban résztvevők gyakorlati oktatásának megszervezése nem volt egyszerű feladat, de a kezdeti döccenők után rutinszerűvé vált. Szerencsés vagyok, mert minden munkakörömben nagyon jó csapatban dolgozhattam. Voltak vitáink, vére menő szócsatáink, de valamennyiönket az vezérelt, hogy a betegek minél magasabb színvonalú ellátást kapjanak, valamint a munkatársaink érezzék jól magukat a Klinikai Központban, mert az elégedett kolléga a legmotiváltabb munkaerő. A Magyar Ápolási Igazgatók Egyesületének tagjaként az ország minden ápolási igazgatójával jó volt a kapcsolatom. Az Egészségügyi Államtitkársággal és az Országos Kórház Főigazgatósággal is korrekt volt az együttműködésünk minden szakdolgozót érintő témában.

Volt esetleg olyan személy, akire mentor-ként vagy példaképként tekintett?

Mentoromnak és példaképemnek tekintem Édes István professzor urat, aki engedélyez-

te és támogatta a folyamatos tanulásomat, motivált arra, hogy haladjak a választott hivatásomban a ranglétrán. Tanúja lehettem és közvetlen munkatársaként végig élhettem, hogy hogyan teremtette meg a modern kardiológiai ellátást Debrecenben. Végigküzdöttük az Augusztia épületének felépítését és működésének beindítását. Professzor úr mindezt úgy tette, hogy min-

„...Szerencsés vagyok, mert minden munkakörömben nagyon jó csapatban dolgozhattam...”

den érintett számára elfogadható döntéseket hozott. Az Ő hatására pályáztam meg az ápolási igazgatói munkakört. Másik példaképem Sövényi Ferencné Klári néni, aki az utolsó országos főnövér volt. Nagyon sokat tett és tesz az ápolói szakmáért, az egészségügyi szakképzésért, az ápolástudomány fejlődéséért. Volt szerencsém vele együtt dolgozni, együtt gondolkodni. Szakmai tudása, személyisége, elhivatottsága minden egészségügyi szakdolgozó számára példaképpé emeli.

Ön szerint mi szükséges ahhoz, hogy valaki jó ápoló legyen?

Szakmai elhivatottság, empátia, segíteni akarás, tanulás utáni vágy, fegyelem, terhelhetőség, erős lélek és humor. Ez mind szükséges ahhoz, hogy valaki jó ápoló, jó egészségügyi szakdolgozó legyen. Elengethetetlen a jó alkalmazkodó képesség, hiszen alkalmazkodni kell a beteghez, hozzátartozóhoz, vezetőkhöz, orvoskollégákhoz, szakdolgozó kollégákhoz, a különböző szolgáltatókhoz.

Hozzá tudja magát szoktatni az ember ahhoz, hogy gyakran találkozik az elmúlással?

Az elmúlás része az életnek. Ezt el kell fogadnunk, de megszokni nem lehet. Az aktív ellátásban minden élet elvesztése egy kudarc, amit nehezen élünk meg. Azt tanítják, hogy nem szabad a betegeinkkel együtt szenvedni, nem kell velük meghalni. Mégis volt olyan eset, hogy egy beteg elvesztésekor együtt sírtam a hozzátartozókkal. Érző emberek vagyunk, a hivatásunk nagy lelki terhet igényel. Természetesen vannak olyan betegek, akiknek a méltósággal való elmúlás megteremtésével, az elkíséréssel segítünk.

Volt esetleg olyan ebben a négy évtizedben, amikor – ha csak egy röpké pillanat erejéig is, de – elbizonytalanodott abban, hogy biztosan jó szakmát választott-e?

Soha nem bizonytalanodtam el. Nagyon szép hivatást választottam. A Covid-járvány alatt voltak pillanatok, amikor úgy éreztem, hogy nincs tovább, nem csinálom. A járvány második-harmadik hullámában minden erőfeszítésünk ellenére nagyon magas volt a halálarány. Akkor néha úgy éreztem, hogy szélmalomharcot vívunk, a nap 24 órájában talpon és készenlétben vagyunk és mégsem tudunk segíteni. Ekkor volt mélypontom nekem is. De ekkor sem gondoltam azt, hogy rosszul választottam volna szakmát.

Ha ki lehet emelni egyet az elmúlt negyven év során, mi volt a legkedvesebb élménye?

Nagyon sok kedves emlékem van, talán nem is lehet egyet kiemelni belőlük. Kedves emlékek, amikor teljesen egyedül végeztem először vérvételt, hólyagkatéterezést, epeszondázást. Amikor először voltam részese egy sikeres újraélesztésnek. Ugyanilyen kedves emlék, amikor kitüntetést adhattam át egy olyan betegkísérő kollégának, akivel együtt kezdtük a pályánkat és úgy meghatódott, hogy együtt örökönyyeztünk. Természetesen az is kedves emlék, amikor én kaptam elismerést. De talán, ha ki kellene emelnem egy emléket, akkor az egy karácsony a '80-as évek végén. A kardiológiai osztályon a betegekkel együtt feldíszítettük a karácsonyfát, elénekeltük a Mennyből az angyalt, és az egyik beteg felállt és elszavalta a saját költeményét, melynek az volt a címe, hogy „Szaladj szívem”. Megható és felemelő volt.

Ha tanácsot adhatna egy pályaválasztás előtt álló fiatalnak, mit mondana, miért érdemes ezt a pályát választani?

Ez egy hivatás. Aki érez magában kellő elhivatottságot, elszántságot, erőt, válassza az ápolást hivatásul. Hiszen semmihez sem fogható érzés az, hogy segíthetünk a betegeknek és érezzük végtelen hálájukat. Az ápolók azok, akik sok időt töltenek a beteggel, közel kerülnek hozzájuk. Ez a közvetlen emberi kapcsolat az, ami igazán különlegessé teszi ezt a hivatást. Az ápoló sosincs egyedül, egy professzionális csapat tagjaként dolgozik, akik mind egy célért küzdenek: a betegek gyógyulásáért, jóllétéért, magas színvonalú egészségügyi ellátásért. Köszönöm mindenkinek az elmúlt negyven év közös erőfeszítéseit. Hálás vagyok, hogy olyan kollégákkal dolgozhattam együtt, akik segítették a munkámat. Mindenre, és az egész pályafutásomra jó szívvel fogok emlékezni.



Enzimek és hangjegyek vonzásában

Zenész, tudós, egyetemi vezető. Tózsér József a virális enzimek elemzése, vizsgálata mellett a népszerű Android progresszív rockzenekar alapítója és oszlopos tagja, elismert egyetemi oktató, a Debreceni Egyetem rektorhelyettese. Elmondása szerint egész életét meghatározza az objektív valóság megismerése, a felfedezés izgalma mozgatja, melyben a zenének, a dalszerzésnek pontosan ugyanolyan jelentősége van, mint a tudománynak.

■ BÖGRE ZOLTÁN

A zenei szenvedély a családi hagyományokban, a neveltetésben, a jó példákban gyökerezik. Természetesen nem elég az örökség ápolása, az affinitás, a lelkesedés, az elhivatottság egyaránt szükséges. A siker receptjének ezek fontos hozzávalói. Tózsér József a Debreceni Egyetem élettudományokért felelős ágazatfejlesztési rektorhelyettese, a Biokémiai és Molekuláris Biológiai Intézet igazgatója, a tudományok embere - ahogy ezt szokás mondani akkor, amikor valaki évtizedeken át a társadalom szolgálatába állítja tudását és tehetségét. A professzornak a tudomány az élete, de van egy másik oldala is, mely talán mindenél jobban megmutatja a biokémia és az orvostudomány mögött élő, lélegző hús-vér embert. A tudományos munkában nincs lehetőség játékra, ott eredmény kell, hiszen nagy a

tét. A zene más, persze ezt is lehet nagyon komolyan venni. Tózsér József nem csak a tudományok embere, hanem zenész is, aki szerényen és alázattal viszonyul a hangszeréhez, a zenéléshez, noha ő az alapító billentyűse napjaink egyik legnagyobb hatású, nemzetközi szinten is sokat dicsért magyar progrock bandájának, az Androidnak. Az együttes nem mellékesen épp 2024-ben mutatta be története egyik legnagyobb dobását, olyan modern, mégis klasszikus, igazi hetvenes évekbeli progresszív rock lemezt készített, melyre az egyik neves hazai zenei szaklap szerzője is csak csettinteni tudott: az előző esztendő legjobbjai közé sorolta a debreceni formáció legutóbbi alkotását. Ez a jelen. Érdekes azonban megnézni, hogy miként fér meg egymás mellett a zenész és a tudós, hogyan működik a kémia? Mert bizony működik, nem is akárhogyan.

– Édesapám, hivatásos zenész volt, de nem rendelkezett ilyen irányú felsőfokú végzettséggel, autodidakta módon tanult zenélni, de így is nagyon sokra vitte. A háború után a Debreceni MÁV Filharmonikusoknak lett a karmestere. Nagyon sokáig zenélt és mellette tanított a Simonffy Emil Zeneiskolában. Nagyon szerette volna, ha folytatom ezt a hagyományt. Ebben a szellemen korán elkezdtem zongorázni, de nagyon hamar rádöbbsentem arra is, hogy a zenélés olyan szakma, amit vagy világszínvonalon csinál az ember, vagy sehogy. Én így éreztem és nem is tartottam magamat különösebben tehetségesnek ahhoz, hogy világhírű zenész váljon belőlem. A művészetben nagyon tágan lehet értelmezni a sikert, a népszerűség sem teljesen objektív, hiszen csapnivaló zenészekből is lehet sztár vagy felkapott híresség. Végig jártam a zongora szakot, jöttek az eredmények, szinte minden évfolyamversenyt megnyer-

tem, ám amikor a pályaválasztásra került a sor, inkább a Tóth Árpád Gimnáziumba, kémia tagozatra jelentkeztem, pedig felvételi nélkül mehettem volna a Kodály Zoltán Zenei Szakközépiskolába is. Sokat nyomott a latba, hogy fizikálisan nem bírtam a rengeteg gyakorlást, idővel elfáradtak az ujjaim, a kezem, nem tett jót az ínszalagoknak a napi háromórás skálázás - árulta el Tőzsér József.

Mint mondja, a természettudományos pályán mindig újat tapasztal az ember, a megismerés révén bővül a látásmód. A tudományos életben a meglévő valóság felderítése, a felfedezés izgalma vonzotta, de ez a fajta szemlélet a dalírásban is hasonló erővel jelenik meg. Utóbbi ugyanis szerinte olyan, mint egy kutatás, ahol szintén rá lehet bukkanni egy új ismeretlenre.

– A klasszikus zenében nem találtam meg

Másodéves egyetemista volt, amikor megalapították az Androidot, mely a nyolcvanas évektől végérvényesen a zenéléshez láncolta. Az együttes ugyan a kilencvenes években szünetelt, a kétezres évek óta azonban folyamatosan működik. Próbálnak, koncerteznek, lemezeket adnak ki.

– Minden zenekar vágyik a sikerre, a nyolcvanas években bennünk is motoszkált a gondolat: mi történik, ha esetleg befutunk. Ebben az esetben ugyanis nagy elkötelezettséget igényelt volna az együttes működtetése, erre nem biztos, hogy képes lettem volna, hiszen akkor már az orvosi karon dolgoztam. Nagyon nehéz megtalálni azt az egyensúlyt, amikor egy teljes embert igénylő hivatás mellett úgy kell fenntartani egy zenekart, hogy az ne legyen sikertelen, de ne is legyen évente háromszáz koncertje. Jelenleg évi tíz alka-

ban elért eredményeket és kutatásokat is tanulmányozhattam. Miután hazatértem a virális fehérjebontó enzimek, legutóbb a SARS vírus enzimének elemzésével foglalkoztam. A zenében is mindig a kihívásokat kerestem, talán ezért szeretem annyira a progresszív rockot. Ott is gondolkodni kell, folyamatosan éleszteni kell annak érde-

„...A művészet és a tudomány között meglepően vékony a mezsgye. Mindkettő esetében történik egy felfedezés, de az oda vezető út ebben a folyamatban a legizgalmasabb...”



az önfejlesztés örömét, ám amikor beleásta magam a könnyűzenébe, komponálni kezdtem. Sokkal jobban szeretek dalokat írni, mint előadni, ez olyan, mint a kutatómunka vagy a festészet. A művészet és a tudomány között meglepően vékony a mezsgye. Mindkettő esetében történik egy felfedezés, de az oda vezető út ebben a folyamatban a legizgalmasabb. Tartalommal kell megtölteni egy korábban nem létező elképzelést és ez végtelen lehetőségeket tartogat. A nagy különbség viszont az, hogy a tudománynál adott egy objektív valóság, amit meg kell ismerni, a zenei valóság pedig inkább flexibilis. A tudomány sem csak annyi, hogy leszűkítem azt a megismerés szintjére, egy-egy előadásban ugyanis be kell mutatni az eredményeket. Mintha egy színházban szerepelnék, itt is le kell kötni a hallgatóságot, ebből a szempontból sem teljesen független egymástól a művészet és a tudomány. Mindkettőnek fontos szerepe van az életben - magyarázza a rektorhelyettes.

lommal játszunk előben, ami elegendő is - tette hozzá.

Az Android újkori sikertörténete a Djabe együttesrel való együttműködés kezdete óta íródik, azóta talán minden eddiginél aktívabb a csapat. Tőzsér Józsefnek saját elmondása szerint nincs hiányérzete, hiszen a zenében is és a tudományban is elérte a kitűzött célokat. Csaknem kétszáz tudományos publikációja jelent meg eddig, melyeket eddig több mint 8 ezerszer idéztek (Google Scholar szerint), a zenei felvételek pedig megmaradnak és több évtized elteltével is elérhetőek lesznek.

– Friss diplomásként, helyettes oktatóként kerültem az akkori DOTE-ra, majd nem sokkal később, a nyolcvanas évek végén Washingtonban a Fort Detrick katonai bázison működő egészségügyi intézményben, Oroszlán István professzor kutatócsoportjában szerezhettem tapasztalatokat a virális fehérjék analízisében, valamint a HIV vírus fehérjebontó enzimének blokkolásá-

kében, hogy a szükséges hangot és hangszíneket szolgáltassam meg a hangszeren - tette hozzá.

Tőzsér József szerint a koncentráció az egyetemi katedrán, illetve a színpadon ugyanolyan fontos, mindkettő abban segít, hogy frissen tartsa az agyat, a szellemet. Olyan ez, mint egy tréning. Emiatt a tudomány és a zene semmiképpen sem üti ki egymást, a kettő nem igényel eltérő személyiséget, a két tevékenység együttesen rendelkezik jótékony élettani hatásokkal. Mint mondja, nála a zene sosem akar a tudomány fölé kerekedni, a tudomány sem akarja felülmúlni a zenét, oktatás közben nem a dallamok dominálnak, koncerteken sem a virális enzimek jutnak Tőzsér József eszébe. Ezt a különleges szimbiózist leginkább a sporthoz hasonlítja, ahol mozgás közben más-más izmok kapnak terhelést. Ebben az esetben viszont nem a testet, hanem az agyat lehet hosszú távon karban tartani. Talán ez a hosszú és eredményes élet titka.

Ötven év, több mint 500 megmentett élet



Több tucat ember mentésében működött közre eddig a Debreceni Egyetem egykori közgazdász hallgatója, Szórádi Attila, aki civil foglalkozásai mellett a Magyar Barlangi Mentőszolgálatnál teljesít szolgálatot. A barlangi mentők munkájukat szabadidejükben, önkéntesként, fizetést nem kérve végzik.

■ OROSZ CSABA

– Bár Magyarországon viszonylag kevés barlang található, nemzetközi viszonylatban mindig is élen jártunk a szervezett barlangi mentésekben, az első barlangi mentő gyakorlatot hazánkban 1935-ben tartották.

Szórádi Attila, aki immár több, mint két évtizede foglalkozik barlangi mentéssel, 1995-től Debrecenben járt egyetemre, közgazdaságtant tanult, diplomáját 2000-ben vette át. Mai napig nagy hasznát veszi az itt szerzett tudásnak, az egész életét üzleti környezetben töltötte.

– A közgazdaságtudományból elsajátított dolgok nagyon sokat segítenek abban, hogy átlássam, megértsem a napjainkban a világban zajló folyamatokat. Még 25 év távlatából is emlékszem olyan nagyszerű tanáregyenységekre, mint például Muraközi László vagy Kapás Judit, akiktől sokat tanultam - fogalmazott.

A diploma megszerzését követően az Egyesült Államokban, Bostonban tanult még

egy évet posztgraduális képzésben. Hazaérkezve a Hungária Biztosítónál helyezkedett el. 2008-ban megalapította a saját biztosítási alkuszceget, amely elsősorban iparbiztosításokkal, valamint mezőgazdasági biztosításokkal foglalkozott. Ez a vállalkozás 2022-ben szövetséget kötött a Kite Zrt. pénzügyi csapatával.

Van egy másik munkahelye is, az édesapja által alapított mezőgazdasággal, agrár termékek felvásárlással foglalkozó kertészeti céget fejleszt. Nős, két gimnazista gyermek édesapja.

A barlangászattal még harmadéves egyetemistaként ismerkedett meg. Néhány aktív idősebb barlangász vezetésével elsősorban a Debrecenhez viszonylag közeli erdélyi hegyekbe jártak. Aztán az aggteleki karszt keleti nyúlványában, az Alsó-hegyen kezdtek kutatásba, ahol sok vertikális barlang, melléküreg található. Így lassan bekerült a barlangász vérkeringésébe.

– Magyarországon néhány százan foglalkoznak ezzel. Ez egy összetartó baráti közösség. Az ember már napokkal a hétvégi

túra vagy egy hosszabb expedíció előtt elkezd rákészülni fejben és fizikailag. A barlangok világának különleges atmoszférája van, ami megragadja az embert, fantasztikus érzés a felfedezés öröme – osztotta meg tapasztalatait.

Később járt egyebek mellett Lengyelországban, Olaszországban, Angliában, Franciaországban, Spanyolországban, Ausztriában, Görögországban, Albániában, Macedóniában, Szerbiában, Bulgáriában. Amikor az Egyesült Államokban tanult, az első dolga volt egy ottani barlangász csapathoz csatlakozni, akikkel a keleti parti Appalache-hegység Bostonhoz közeli részével ismerkedtek. Mostanában Ausztriába megy legszívesebben, baráti kapcsolata az osztrák barlangi szövetség vezetőjével. A kedvenc helyei a Pireneusokban, illetve Franciaország délkeleti részén találhatók. A legnagyobb élményt a francia Berger barlang adta neki, ahol eddig kétszer fordult meg.

– Bár geológiai értelemben vannak hasonló képződmények, mégis két egyforma hely. A barlangok nehézségi foka más és



*„...A barlangok világának
különleges atmoszférája van,
ami megragadja az embert,
fantasztikus érzés a felfedezés
öröme...”*

más, vannak száraz és vizes helyek, szűk részek, aknák, ahol sokszor épp csak át tudjuk magunkat préselni. Például Olaszországban, a Kanin-fennsíkon nehéz a kutatás. Ott nemcsak fizikailag, hanem mentálisan is rendesen össze kell szednie magát az embernek, főleg, ha több napos az expedíció. Cserében csodálatos helyekre jutunk el. A földalatti világban csak a barlangászásról szól minden, koncentrálok például mászásnál, ereszkedésnél, olyankor elfelejtem az otthoni problémákat. Minden nehézsége ellenére összességében nyugtató hatással van rám – foglalta össze érzéseit.

Idővel egyre messzebbre, egyre mélyebbre jutott, mind hosszabb, veszélyesebb barlangi túrákon vett részt. Bár őt szerencsére nem érte komolyabb baleset, de a kalandozások alkalmával barlangi mentőkkel is találkozott, akikkel ismeretségeket, barátságokat kötött.

– Ahogy az ember halad előre a barlangászatban képzéseken vesz részt, ismereteket, tapasztalatokat gyűjt, szinteket lép. Például túravezetővé vagy kutatásvezetővé válik. Az önkénteseket tömörítő Magyar Barlangi Mentőszolgálat a top barlangászokat tömöríti. Engem 2002-ben hívtak maguk közé, meghívásos alapon lehetett bekerülni. Két év próbaidővel kezdtem, aztán rendes taggá váltam. Célunk, a barlangokban bajba jutottak elsősegélyben, orvosi ellátásban részesítése, kihozása, illetve a felszínen nehezen megközelíthető helyeken, például sziklahasadékba esettek felhozása, ellátása – magyarázta teendőik lényegét.

Elmondta: évente átlagosan öt éles riasztást kapnak, melyek során a betegellátást a Barlangi Mentőszolgálat orvosai végzik. Ő segíti őket, például a kezükbe adja a kért

orvosi felszerelést, megkönnyíti a sérültekhez való eljutást, illetve a sérült felszínre szállításához használt útvonal kötéletechnikai kiépítésében vesz részt. A legtöbbször végtagsérülteket látnak el. Azért, hogy ne jöjjenek ki a gyakorlatból évente legalább két teljes hétvégén át tartó és több kisebb, egyéjszakás gyakorlatot tartanak, melyek egyrészt egy-egy specifikus feladat begyakorlására szolgálnak, másrészt bizonyos megoldások készség szintű bevésszítését segítik elő. 50 év alatt, több mint 500 életet tudtak megmenteni. Munkájukért pénzt nem kapnak, szabadidejükben lelkesedésből csinálják.



Tavaly októberben például két túrázó a Visegrádi-hegység egyik leglátogatottabb útvonalán, a Rám-szakadékon haladt. A szurdokszerű, helyenként nehezebben járható útvonalat sikeresen teljesítették, ám onnan kiérve elvesztették a turistaút jelzéseit és eltévedtek. Miután fáradtan maguktól nem találtak vissza a jó ösvényre és a problémát egyedül nem tudták megoldani, felhívták egyik ismerősüket, aki felvette a kapcsolatot a Magyar Barlangi Mentőszolgálat riasztásvezetőjével. Szerencsére a túrázóknál lévő telefon segítségével si-

került azonosítani a pontos helyüket. Két Pomázon lakó barlangi mentőt riasztottak hozzájuk, akik élelemmel, meleg itallal, féklámpákkal és meleg ruhákkal hozták jobb helyzetbe a túrázókat, majd a közeli Hoffman-vadászházba kísérték őket.

Szeptemberben egy szép napos délutánon egy siklóernyős férfi Szárliget közelében egy sziklapárkányra zuhant, ahonnan még csaknem tíz métert csúszott a köveken, mire megfogta az ernyője. Körülbelül 20 méter mély szakadék volt alatta. A bal lábát nem érezte, a nyaka fájt, a bal keze a törzse alá szorult, egy letört faág miatt pedig alig kapott levegőt. Szerencsére a telefonja nem tört össze, így jobb kézzel nagy nehezen fel tudta hívni egyik barátját, aki értesítette a Magyar Barlangi Mentőszolgálatot. Ők a sérültet kötelek segítségével éjfél körül tudták felhúzni és átadták az Országos Mentőszolgálat munkatársainak.

Idén március végén a Baranya Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság ügyeletéről kaptak késő este jelzést arról, hogy Máriagyűd közelében egy eltűnt kiránduló férfit délután óta nagy erővel kerestek, és végül a siklósi kőbánya oldalában, 20-25 méter mélységben megtalálták. A mentéshez alpine technikai módszerre volt szükség. Többszörösen biztosított kötérendszer se-

gítségével jutottak le a sérülthez, akit súlyos, életveszélyes állapotban találtak. Tagjaik a húzórendszer működtetésében, majd a sérült a sziklapáremre történő kiemelésében nyújtottak segítséget.

Szórádi Attila legemlékezetesebb mentése Törökországban egy Morca nevű barlangban volt.

– Ennek a mentőgenerációnak ez egy életre szóló emlék lesz. Komplex, nehéz feladat volt, a problémát nagyon komoly nemzetközi összefogással sikerült megoldani. Elfáradtunk. Nagyon örültünk,

hogy sikerrel tudtuk megoldani – emlékezett.

Arról is beszámolt, hogy kapcsolata a Debreceni Egyetemmel újra él, ugyanis az a kertészeti szövetkezet, ahol az egyik munkahelye van többéves együttműködést indít a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar Kertészettudományi Intézetével. Apáti Ferenc docens irányításával a nyártól közös uborkatermesztési kutatás-fejlesztési projektbe kezdenek.



A pénz nem boldogít – tartja a régi mondás. Vagy mégis? Barta Róbert, a Kossuth Lajos Tudományegyetem egykori hallgatója ma már a Bölcsészettudományi Kar Történelmi Intézet igazgatója, az Egyetemes Történelmi Tanszék vezetője, történész, amit kedvenc szabadidős elfoglaltságában sem cáfol meg, hiszen szenvedélye a numizmatika, azon belül is az erdélyi fejedelemségek régi pénzérméinek gyűjtése, gondozása.

„Számomra szellemi felüdülés a numizmatika...”

■ BÉRES ZSUZSA

Élete, munkássága mára szorosan kapcsolódik a városhoz és az egyetemhez, de a történet térben és időben is jóval meszebből indult.

Egy kis faluból származom Szilvásvárad környékéről a Bükkből. És mint Stendhal: Vörös és fekete című regényének főhőse, Julien Sorel előtt három út állt a karrierépítéshez: lehetett volna pap, katona vagy tanár, hasonló döntés előtt álltam én is. Az első kettőt meg is próbáltam, ugyanis számomra vonzó volt a papi pálya, ezért jelentkeztem a Pannonhalmi Gimnáziumba, ahova fel is vettek, de édesanyám azt mondta: szó sem lehet róla. Így Egerbe, egy katonai szakközépiskolába jelentkeztem, ahova bár ugyancsak sikeresen felvételt nyertem, édesanyám tetszését ez a döntés sem nyerte el. Így maradt a harmadik út, és egy anyai jótanács: tanuljak nyelveket, mert ami a fejemben van, azt nem vehetik el tőlem. Így kerültem a nagy hírű sárospa-

taki II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumba angol tagozatos diákként.

A továbbtanuláshoz miért éppen Debrecenre esett a választás?

Természetesen az idegen nyelv mellett érdekelt az irodalom is – Stendhal-t olvasni tizenéves korban nem egy szokványos dolog –, de valahogy mindig olyan írókat-költőket kedveltem, akik nem tartoztak a mainstream-be. Ez kicsit elbizonytalanított, ezért választottam a történelem-földrajz szakot. Utóbbi magyarázata a természet szeretete, hiszen gyermekkoromtól aktív hegymászó voltam. Ezt a szakpárt akkoriban évente indította az ELTE, kétfévente pedig felváltva Szeged és Debrecen. A felvételi rendszer abban az időben 20 pontos volt, és ahhoz, hogy valaki bejusson, legalább 18 pontot, de inkább többet kellett elérnie. Nekem sikerült. Így kerültem Debrecenbe 1985-ben. Így számomra a sorel-i hármas útból a tanári jutott, és mint utóbb kiderült, édesanyámnak teljesen igaza volt.

Végül történelem szakon szerzett diplomát, hiszen leadta a földrajzt és persze Debrecenben a hegymászásról is le kellett mondania.

Más-más okok miatt. Elsősorban a természetföldrajzt kedveltem, a gazdasági részt annyira nem, és különben is közelebb állónak éreztem a történelmet, így a fókuszát áthelyezve leadtam a földrajzt. A hegymászással nem az volt a probléma, hogy Debrecenben nincsenek hegyek, hanem időközben nős ember lettem, és számos olyan hegymásztársam volt, aki már nem él, mert ez egy veszélyes sport, így mérlegre tettem: család, gyerekek, szakmai karrier vagy a hegymászás? Végül úgy döntöttem, találok majd más hobbijt.

A diploma megszerzését követően kis időre búcsút mondott Debrecennek, hiszen történelmet tanított az alma materében, de hamarosan visszatért immár tanársegédként.

Sokan azt gondolnák, hogy furcsa, kicsit

sokkoló vagy zavaró, hogy korábbi tanáraink mellett kollégaként oktatók, de én mindig úgy éreztem, hogy amikor hallgatóból oktatóvá váltam, mintha két teljesen más emberről lenne szó. Persze visszatérni nem volt olyan egyszerű, mivel akkoriban sem voltak igazán jó állások ezen a pályán, ezért mentem vissza Sárospatakra, oktattam kéttannyelvű osztályban történelmet angolul, ezzel párhuzamosan a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének ösztöndíjasa voltam – ma ez a PhD – és 1993-ban adódott a lehetőség, és jöhettek Debrecenbe tanársegédnek. Majd következett a szokásos út, végig járva az egyetemi hierarchiát, és ma már vannak olyan kollégáim is, akik egykor tanítványaim voltak egyetemistaként.

Közben kiderült, mi is az a kevésbé veszélyes szabadidős tevékenység.

A numizmatika. A történet még gimnazista koromban kezdődött, amikor megnyertem egy történelem versenyt, két díj közül választhattam, pénzjutalom vagy egy régi, Nagy Lajos-féle dénár. Az utóbbi mellett döntöttem. Innen datálható a „szerelem”, amelynek gyümölcse mára egy komolyabb gyűjtemény, elsősorban az erdélyi fejedelemség korából, és amelynek gyarapítása nem egyszerű dolog, mivel ezek ritkaságok. Suta hasonlattal élve olyan, mintha valaki az old timer autókból kizárólag a Lamborghinikre vadászna.

Miért az erdélyi fejedelemség, hiszen a tudományterülete a 20. század történelme?

Bele tudok mélyedni egy olyan korszakba, amit nem tanítok, hiszen egy-egy második világháborúról tartott egyetemi előadásom alatt másfél óra alatt „megölünk” 60 millió embert, nem beszélve az egyéb, durva 20. századi eseményekről. Ilyenkor számomra a numizmatika egy elképesztő szellemi felüdülés. Az érmék történetét ismerem, hiszen a történelem szakon jól megtanították. Az erdélyi érmék azért érdekesek, mert a fejedelemség mindössze 120 évig létezett, ami numizmatikai szempontból nem igazán sok idő. Van azonban három jelentős szempont: Erdély bővelkedett jó produktivitással rendelkező ezüst- és aranybányákkal, tehát volt nyersanyag. A verdékben kiválóan képzett, döntően német mesterek dolgoztak, akik szakmailag nagyon magas szinten álltak. És a harmadik faktor, amit nagyon kevesen ismernek, az Erdély Oszmán Birodalommal kapcsolatos laza függősége. A fejedelmeknek adókötelezettsége volt, így a nagyértékű arany- és ezüstpénzek

egy része az Oszmán Birodalom központi kincstárába került. Ez nem is lett volna baj, ha onnan visszaárad a pénzügyi vérkeringésbe, de nem ez történt. Mivel az érmék szépek, nagy súlyúak és értékesek voltak, a kincstárnok pasák ezek jó részét elkorumpálták, beolvasztották, és ékszerként szétosztották a kegyenceiknek. Ebből az következett, hogy a 20. század elejére a világgpiacon alig maradt erdélyi érme. Amikor Déri Frigyes az 1900-as évek elején valamennyit meg tudott vásárolni Isztambulból, az már az utolsó fázis volt. Mára szinte beszerezhetetlenek.

Ez azt jelenti, hogy a gyűjtemény gyarapításához a kapcsolatok mellett szerencse is szükséges?

Az is kell, hiszen nagyon ritkán, de előfordul, hogy régiségvásárokon, piacokon az



ember talál olyan érmét, amiről tudja, hogy értékes. Cserék, aukciók vannak, de emellett a személyes kapcsolatoknak köszönhetően érkeznek az információk arról, mi és hol bukkant föl. Akik komolyabb szinten művelik a numizmatikát gyűjtőként Magyarországon, mind ismerik egymást, de nehéz ebbe a világba bekerülni, és nagyon nehéz megszerezni az igazán értékes darabokat. A személyes kapcsolat bizalomra alapul, így a duplikátumokat kicseréljük, de a piacon rengeteg a hamisítvány, úgyhogy nagyon óvatosnak kell lenni.

Mekkora a gyűjtemény?

Mintegy háromezer darab, amelynek a fele képvisel jelentősebb numizmatikai értéket. De ez még debreceni viszonylatban is csak közepes gyűjteménynek számít. Azért még mindig van, amit szeretnék megszerezni. A Thököly-érmékről késhegyig megy a vita arról, hogy hamisítvány, utánveret vagy eredeti. II. Rákóczi Ferencnek nagyon kevés, mindössze kétféle aranyverete volt. Az egyiket a saját arcképe díszítette, de mivel

nem volt nárcisztikus személyiség, betiltatta a forgalmazását. Ilyen érme nincs is a piacon. A másik egy pálmafát ábrázoló, amiből mindössze alig néhány darabról tudunk. Ezekből egyet megszerezni hatalmas dolog lenne számomra.

Ha már portré említett: általában profilt ábrázol.

Egészen a 19. századig, a papírpénz tömeges megjelenéséig az uralkodókat, fejedelmeket a köznép a pénzérméken lévő arcképről ismerte. Ezek – mivel eleinte kézzel készítették az ötvösök - művészi munkák voltak. Valóban tipikus volt a profil, kevésbé érme került szemből ábrázolt uralkodói portré, ez inkább az egész alakosra – lovasként, vagy teljes pompájában, karddal, jogarral, paláttal, koronával - volt jellemző. Az uralkodó halálát követően azonban

„...a szerelem, amelynek gyümölcse mára egy gyűjtemény, elsősorban az erdélyi fejedelemség korából, és amelynek gyarapítása nem egyszerű dolog...”

rövid ideig maradtak érvényben. Az én tulajdonomban is van olyan II. Mátyás arany, ami 1620-ban készült, pedig 1619-ben elhunyt - ezek a posztumusz veretek ma már nagyon értékesek.

A legértékesebb vagy a legkülönlegesebb darab áll legközelebb a szívéhez?

Nagyon kedvelem azokat az érméket, amelyek különleges eseményhez kapcsolódnak. Ilyen – többek között – Brassó városának garasa, amit Weiss Mihály főbíró veretett a Báthory Gáborral zajló konfliktusuk idején az 1600-as évek elején. Az úgynevezett szükségpénzekből nagyon kevés készült, ilyen Danzig város garasa, melyet Báthory István ostromának idején verettek. Vagy Hunyadi Mátyás 24 dénáros boroszlói garasa, amit csak két évig vertek. Ezek még az unikumok között is ritkaságok, amiket jó minőségben nagyon nehéz beszerezni. Ma már én is inkább a ritkaságokat keresem, és ha felbukkan egy-egy ilyen érme, akkor azért előtör a vadászösztön...

Egy közös célért mozognak a Debreceni Egyetem dolgozói



Országosan és nemzetközi szinten is egyedülálló a Debreceni Egyetem Dolgozói Mozgásprogramja, mely amilyen hirtelen megjelent, olyan gyorsan népszerűvé is vált az intézmény dolgozóinak körében. Mag Zoltán, a DEAC Életmód és Szabadidősport Szakosztályának vezetője szerint a kezdeményezésnek az a különlegessége, hogy az egyetem munkavállalói gyarapítják és tartják fenn, ezzel minden hónapban saját magukat is túlszárnyalják. Mindezt a mozgás, az egészséges életmód és a közösségépítés jegyében.

■ BÖGRE ZOLTÁN

Adott egy magyarországi egyetem, ahol az ország legnagyobb és legrégebbi sportklubja működik, valamint egy olyan sportstratégia, ami a legmodernebb nemzetközi mintákat követi és eredményesen működik hosszú évek óta. Egy ilyen sportos intézmény akkor lehet igazán büszke magára, ha nemcsak igazolt sportolói, hanem dolgozói is a sportos szemléletet vallják magukénak. A három éve indult Debreceni Egyetem Dolgozói Mozgásprogram egy olyan mozgalom, ahol mindez példaértékűen megvalósulhatott.

Nem egy megszokott kezdeményezésről van szó, nemcsak egyedülálló, hanem példaértékű is. Hogyan született meg a mozgalom, mik voltak az első lépések?

Három évvel ezelőtt szóba került, hogy nagyon sikeres versenysport szakosztályok vannak a DEAC-nál, rengeteg profi sportolója van az egyetemnek. Az intézményben több mint tízezer dolgoznak, szerettük

volna őket is valahogyan megszólítani, mozgásra bírni. A program célja az volt, hogy megtöltsünk tartalommal egy koncepciót és olyan kezdeményezés induljon útjára, ami egyedülálló. Ilyen nagyszabású összefogás nemhogy itthon, de még külföldön sincs, így eleve semmilyen tapasztalatot nem lehetett felhasználni a részletek kidolgozásához.

Tapasztalat és jól bevált recept nélkül nehéz egy ennyire komplex rendszert felépíteni. Mégis hogyan sikerült ilyen rövid idő alatt ilyen eredményt elérni?

A lelkes emberek első csapatának csatlakozásával elindítottuk a szervezeti egységek első játékos vetélkedését. A lényeg, hogy van egy folyamatos motiváció az állandó teljesítményekhez, arra, hogy minél többen mozogjanak. Mindig az aktuális benyomásokat próbáltuk beépíteni a fejlesztések közé. Így alakult ki az, hogy akik új tagokat hívnak vagy kiemelkedő eredményeket érnek el, plusz díjazásban részesülhetnek. Egy idő után olyan szintre értünk, hogy szerve-

zeti egységek szerinti vetélkedéseket lehetett indítani. A kezdeményezés mostanra önműködő lett, az egyetemi egységek önmaguk koordinálják a sportos versengést.

A visszajelzések alapján mi a fő motiváció a résztvevők szempontjából? Miért akarnak minél többen benne lenni a programban?

Azért, mert tetszik nekik és részesei akarnak lenni. Új ismeretségeket köthetnek, összefűzi őket a sport, a szabadidős mozgás. Erre azért motiválunk, hogy az egészségmegőrzést hangsúlyozzuk, a dolgozók egy jó cél érdekében összefognak, közösen élvezik a munkájuk gyümölcsét.

Mennyire volt körülményes, nehézkes folyamat elérni a jelenlegi szintet és létszámot?

Minden kezdet nehéz. Meg kellett tanulni, hogy mi az, ami működőképes. Ez egy speciális helyzet, mivel dolgozó emberekről van szó, ugyanakkor viszonylag gyorsan felfutott a program, mert volt rá igény, so- kan akartak mozogni. A növekedési ütem

mostanra kissé lelassult, hiszen a leglelkesebbek már csatlakoztak, a nagy kihívást az jelenti, hogy a passzívabb dolgozókat is megnyerjük. Viszont van sok olyan példa, hogy valakit éppen a kollégái ösztönöztek a csatlakozásra, ezáltal pedig drasztikusan változtatható az életmódján. Jelenleg már több mint 1500 tagunk van, köszönhetően főleg azoknak a karoknak, akik szervezeti- és egyénileg is nagyon jól működnek együtt.

A program révén az egyetemi sportklubban belül is megjelent a mozgalom.

Egy szakosztály úgy nőtt ki a programból, hogy futóversenyeken részt vett egyetemi dolgozók találtak egymásra, és ők hozták létre a DEAC-on belül egy nagyon erős közösséget, melynek tagjai a balatoni ultramaraton futóversenyen is elindulnak. Tény, hogy általában azokkal vagyunk kapcsolatban, akikkel együtt dolgozunk, viszont nagyon különleges emberi kapcsolatok köthetnek a sport által, egyéniségek kerülhetnek felszínre a legváratlanabb pillanatokban, például egy futóversenyen. Szeretnénk az ország legnagyobb szabadidősport szakosztálya lenni.

Hogyan lehetne megnyerni azokat az egyetemi dolgozókat, akik még nem kapcsolódtak be ebbe a közösségbe, van valamilyen toborzó stratégiátok?

A legegyszerűbb módszer, hogy az aktív a kevésbé aktívát macerálja, ösztönzi. Csak elkezdni nehéz, a kezdő lépések után jön a lendület. A közösségi médiából áradó túlzott és nem reális optimizmus nem jó példa, noha folyamatosan ezekkel találkozunk. Éppen ezért biztatok mindenkit arra, hogy posztoljon a mozgásprogramról, hiszen ez lehet az igazán motiváló erő. Ha látják a dolgozók, hogy egy-egy kollégájuk vagy ismerősük részt vesz a programban, ez talán őket is lelkesítheti. Nagyon fontos, hogy nem a nagy teljesítmény a mérce, hanem mindenki saját magához mérten mozogjon, hiszen a program lényege a közösség erősítése.

A közösséghez tartozás, a versenyalapú mozgás vagy az egészséges életmód a program legfőbb üzenete, a tagok ezek közül melyikhez érzik magukat a legközelebb?

Alapvető a közösségépítés, ez akkor működik jól, ha a tagok egymást tudják szervezni, együtt örülnek a sikereknek és közösen ünneplik meg a teljesítményüket. Legyen szó

beosztottról vagy vezetőről. Az a tapasztalat, hogy az egészség kevésbé érdekli az embert, a betegség már sokkal ijesztőbb és változásra sarkallja az embert. A problémák egy idő után azonban kérelhetetlenül megjelennek, ilyenkor a legegyszerűbb gyógymód a rendszeres mozgás. Mindegyik szemlélet vagy cél fontos, egységesen az a lényeg, hogy minél többen mozogjanak, hiszen így csakis jól járhatnak.



Mag Zoltán szakosztályvezető az egyik díjazottal

Az intézményen belül vannak még fehér foltok, olyan egységek, amelyek egyáltalán nem vesznek részt a mozgalomban? Tudtok tenni valamit ezek bevonása érdekében?

Az egyetem egy kisebb város méretű intézmény. Vannak speciális munkakörű dolgozók, akik kevésbé olvassák a hírlevelet és a közleményeket, őket talán nehezebb megszólítani. Abban az esetben lehetne szintet lépni a toborzásban, ha a szervezeti egységek, klinikák vagy akár az intézmény vezetői közül néhányan megjelenének egy-egy, a mozgalmat népszerűsítő posztban, amivel példát mutathatnak, ez egy nagyon erős becsatolás lehetne.

Melyek a legnépszerűbb, leggyakrabban megjelenő mozgásformák?

Nagyon sokan jógáznak, az egyetemi jóga programban, jogaklubban például több mint százan tevékenykednek, de persze a futást jelölik be a legtöbben, valamint a nordic walking is kedvelt. Körülbelül harminc mozgásforma van, köztük a balett, a síelés is jelen van.

Vannak már érdeklődések, megkeresések arra, hogy szívesen felhasználnak a Debreceni Egyetem Dolgozói Mozgásprogramjának tapasztalatait?

Ott, ahol vannak elhivatott, jó értelemben

vett kicsit örült emberek és a vezetés támogatása is adott, akkor bármit meg lehet valósítani. Ezeknek az összetevőknek meg kell lenniük, hogy egy program sikeres legyen, nem is beszélve arról, hogy a motivációt is fenn kell tartani. Ez most a legfontosabb feladatunk. Új ösztönző eszközöket, módszereket kell kitalálni, közösségformáló rendezvényeket kell szervezni. A Debreceni Egyetemen minden adott ahhoz, hogy to-

„...a kezdeményezés mostanra önműködő lett, az egyetemi egységek önmaguk koordinálják a sportos versengést...”

vább fejlődhezzünk. Volt, hogy egy multinacionális vállalat vezetője, vagy egy másik egyetem delegációja is élénken érdeklődött a program iránt.

A rendszer önműködő és önmagát fejleszti. Ki lehet jelölni még új irányokat vagy hagyni kell, hogy a mozgalom magától növekedjen tovább?

Az önfenntartó működés könnyen átmehet egy hanyatló folyamatba, holott a rendszer közben még működik. Nagyjából minden hetedik dolgozó tag, de azt szeretnénk, ha körülbelül 2500 főre duzzadna a mozgalom és minden 4-5. egyetemi polgár tagja lenne a programnak. Mindezt úgy, hogy a jelenlegi kapacitásunk határainál vagyunk, ez utóbbit növelni kell annak érdekében, hogy a tartalékainkat ki lehessen használni. Minél több olyan lelkes emberre van szükség, aki nyíltan támogatja a mozgalmat, kiáll és csatlakozásra biztat.

A mozgásprogram, a szakosztály alapján a Debreceni Egyetem valóban egy sportos intézmény?

Abszolút. A Debreceni Egyetem (DE) kiemelkedően példamutató. Infrastruktúrában, egyesületi felépítésben, együttműködésben, programok tekintetében egyértelműen büszké lehetünk arra a perspektívára, amivel az intézmény rendelkezik. Egy egyedülálló, innovatív sportbrand alakult ki nálunk. Ehhez még az is hozzátartozik, hogy Healthy Campus minősítéssel rendelkezik a DE, amit a világ legjobb egyetemei közül is csupán 38 kapott meg. Reméljük minél többen követnek majd minket és kialakulhat ezen a téren is egy egészséges rivalizálás.

Életképek a Debreceni Egyetem családi napjáról



Évfolyamtalálkozó



A DOTE 1989-es évfolyamának találkozója

AKIKRE BÜSZKÉK VAGYUNK

Akikre büszkék vagyunk

■ **Március 15-e alkalmából több kollégánk is részesült állami kitüntetésben: Magyar Érdemrend Tisztikereszt** kitüntést vehetett át

- **Nábrádi András**, a Gazdaságtudományi Kar egyetemi tanára és
- **Pepó Péter**, a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar egyetemi tanára

Magyar Érdemrend Lovagkereszt kitüntetésben részesült **Gál Tamás** karmester, a Zeneművészeti Kar mesteroktatója.

Életfa Emlékplakett arany fokozata kitüntetésben részesült **Szarukán István**, a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar professor emeritusa.

■ **Ujhelyi Imre-Díjat** kapott **Komlósi István**, a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar egyetemi tanára.

■ **Akadémiai Ifjúsági Díjat** vehetett át **Gesztelyi Hermína Ágnes**, a Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar adjunktusa.

■ **Kállay Géza-díjat** kapott **Bényei Tamás**, a Bölcsészettudományi Kar egyetemi tanára.

■ **Miniszteri elismerő oklevelet** vehetett át **Barta Judit** egyetemi docens, a Klinikai Központ Kardiológiai és Szívsebészeti Klinika szakorvosa.

■ **Kopp – Skrabski-díjjal** ismerte el A Három Királyfi, Három Királynő Mozgalom **Ceglédi Tímeának**, a Bölcsészettudományi Kar adjunktusának a munkásságát.

■ **Zemplén Géza-díjat** vehetett át **Bakai-Bereczki Ilona**, a Gyógyszerésztudományi Kar docense.

■ A Magyar Építőművészek Szövetsége **Kotsis Iván-érmét** kapta meg **Kovács Péter**, a Műszaki Kar docense.

■ **Molnár Péter-díjat** vehetett át **Major Zoltán**, a Műszaki Kar adjunktusa és **Müllner Péter**, a Műszaki Kar tanársegéde.

■ A **Richter Érdemérem különdíját** vehette át **Szekanecz Zoltán**, az Általános Orvostudományi Kar professzora.

■ **Prevenció kategóriában Richter Érdemérem Különdíjban** részesült **Furka Andrea**, az Általános Orvostudományi Kar adjunktusa.

■ A **Szent-Györgyi Albert Orvosi Díj** közönségdíját kapta **Horváth Ildikó Fanny**, az Általános Orvostudományi Kar adjunktusa.

■ **Sport (egyedi) kategóriában** nyerte el az első helyet a **43. Magyar Sajtófotó Pályázaton** **Derencsényi István**, az M. Tóth Ildikó Sajtóközpont fotóriportere.

■ **„Üzleti Életért Kiválóság Díj 2025”** elismerést vehetett át **Fenyves Veronika**, a Gazdaságtudományi Kar dékánja

Lapárta: 2025. április 30.

Református oktatáspolitik a Horthy-korszakban (2025)

A 350 oldalas kötet közel húszéves kutatómunka eredményeit tartalmazza.

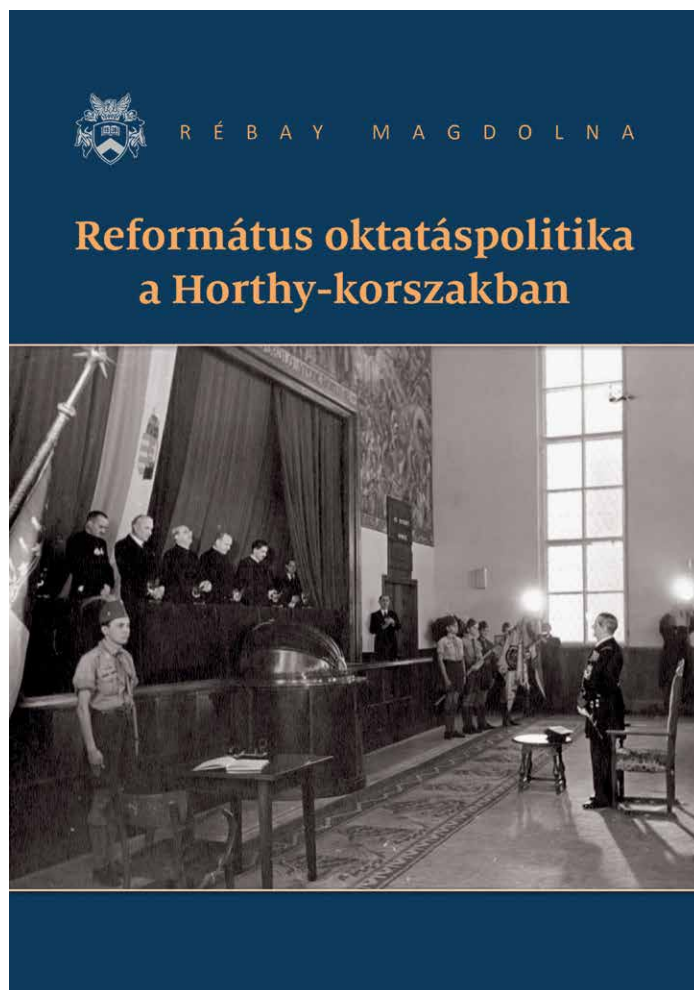
Arra keresi a választ, hogy a jelszavak szintjén kedvező politikai erőterben hogyan alakult a református oktatásügy helyzete, milyen célokat fogalmazott meg az egyház, milyen válaszokat adott az állam intézkedéseire és milyen lépéseket hozott saját iskolarendszerének fejlesztése érdekében.

A missziós parancsban Jézus arra hívta az apostolokat, hogy „tegyetek tanítványokká minden népeket (...) Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, a mit én parancsoltam néktek” (Máté 28, 19). E küldetésből fakad a keresztyén/keresztény egyházak tanító szervezetként történő önmeghatározása. E szellemiség jegyében minden református egyházközség, ahogy ereje engedte, iskolát alapított. A népiskolát ugyanis az „egyház veteményes kertjé”-nek tekintette. Alapvető célja volt, hogy a felnövekvő református egyháztagokat egyházas szellemben nevelje, hitüket kialakítsa, erősítse, elmélyítse. Arra törekedett, hogy a gyermekek felnöve az egyház tevékeny, egyháztársadalmi életben szerepet vállaló tagjaivá váljanak. Minderre az I. világháborút követően, a szekularizálódó világban, a családi vallásos nevelés gyengülésével nagy szükség volt.

Az iskolafenntartás tehát a református egyháznak a megalakulásától kezdve az egyik fő feladatát képezte. Az 1791. évi XXVI. tc. biztosította számára az autonómiát s ennek részeként az iskolaalapítási jogot. A jogszabályok a Horthy-korszakban garantálták az egyház számára az iskolaállítás és -fenntartás szabadságát. A kötet célja ezen időszak református oktatáspolitikájának – elsősorban közoktatáspolitikájának – bemutatása és elemzése volt. A korszak kormányai vállaltan a keresztény és nemzeti ideológia talaján álltak. Ezért különösen érdekes, hogyan viszonyultak (és viszont) a magyar nemzeti jellegét kidomborító református egyház oktatási törekvéseihez. A könyv a református egyház oldaláról közelíti meg a kérdést, elsődlegesen felekezeti forrásokon alapul.

A kötet rövid Előszóval indul, amelyet a Bevezetés követ. Ebben a kutatási problémáról, a vizsgálat céljáról, főbb kérdéseiről olvashatunk. A főszöveg két nagyobb egységre oszlik, ezek címe: Az egyházkerületek oktatáspolitikája, illetve Problématörténeti csomópontok. Az első a trianoni Magyarország négy református egyházkerületé-

nek (tiszántúli, dunamelléki, tiszáninneni, dunántúli) oktatáspolitikáját mutatja be az egyházkerületi közgyűlési jegyzőkönyvekre alapozva. Az egyes fejezetek struktúrája hasonló: az egyházkerület helyzetének leírásával kezdődik, majd az általános oktatáspolitikai célok következnek és az adott kerületben működő református nevelési és oktatási intézmények ismertetése. Ezek után a fenntartói autonómia és a finanszírozás kapcsán kialakult viták bemutatása kerül sorra. A fejezetek – egy kivétellel – a vallásoktatás történetével zárulnak. Az említett második nagyobb egység egyes írásai néhány problémára fókuszálnak. Külön fejezet foglalkozik a református középiskolai koedukációval, a lelkésztanítóóság intézményével, az iskolai autonómia helyzetével, a felekezeti iskolák finanszírozására tett javaslatokkal, az 1938 után visszakerült területeken zajló református oktatás helyzetével, végül – párhuzam vonásának céljával – a Bányai Evangélikus Egyházkerület oktatáspolitikájával. A két nagy részt az Összegzés követi. A kötet végén kapott helyet az összesített forrásjegyzék, a személy- és helynévmutató, valamint a képek, illetve a térképek, ábrák, táblázatok jegyzéke. A könyv megjelenését a Kulturális és In-



novációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapjából finanszírozott MEC_K_21 pályázati program keretében futó MEC_K_141092 számú projekt tette lehetővé.

A kötet megvásárolható és szabadon letehető a Debreceni Egyetemi Kiadó honlapján: <https://dupress.unideb.hu/hu/termek/reformatus-oktataspolitika-a-horthy-korszakban/>.

Rébay Magdolna
egyetemi docens
Bölcsészettudományi Kar, Nevelés-
és Művelődéstudományi Intézet
Neveléstudományi Tanszék

- alumni.unideb.hu
- unideb.hu
- alumni@unideb.hu



DEBRECENI
EGYETEM



ALUMNI FESZTIVÁL

Mert összetartozunk

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött!



2025. SZEPT. 20.

DE Főépület

SAVE THE DATE!

Feladó:

DEBRECENI EGYETEM

Rendezvénykoordinációs és Alumni Központ
4032 Debrecen, Egyetem tér 1.



DÍJ HITELEZVE
4002 DEBRECEN
Pf. 400